Orbem vincere, suoque Imperio subjugare. Hinc ob istius Civitatis nimis congruum situm opportunum ad occurrendum Lucaniæ, Apuliæ, & Calabriæ motibus, ex testimonio Horatii Flacci ejusdem Civitatis alumni, *lib. 1. satyra 1.* expulso antiquo populo, *Sabello* nuncupato, nedum Coloniam, sed etiam Proconsulatem residentiam, ac militum hibernam regionem constituit, adhuc tamen ipsa Civitate splendidissimæ Reipublicæ nomen continuante, ut comprobatur testimonio antiquissimæ marmoreæ inscriptionis propè ipsius Civitatis majorem portam existentis, cujus mentionem quoque habet idem Frecia *d. tractatu de subfeudis*, in relatione Episcopatuum Regni agendo de hac Civitate, ejusdemq; inscriptionis exemplum, ad meliorem memoriæ conservationem, moderno tempore insculptum habetur in altero marmore Turris Ecclesiæ Cathedralis.

Postquam verò per translationem Sedis Imperialis sub Constantino Magno ad Byzantium, seu ad Constantinopolitanam Civitatem, Romanum Imperium in his partibus occidentalibus, præsertim vero in Italia, & ipsamet Urbe Roma, ob tantas clades, ac barbarorum incursiones penè omninò scissum est, ejusque potestas, ac nomen abolitum, Atque ista Italica regio, post Vandalorum, & Hunnorum temporaneas invasiones, & devastationes, diversas habuit Longobardorum, Græcorum, Normandorum, ac etiam Sarracenorum dominationes, incertum est, quid fuerit de hujus Civitatis statu, usquequo Normandi, Sarracenis præsertim ab Insula Siciliæ, & aliis partibus expulsis, ac etiam victis Græcis, qui Apuliæ, aliarumque partium mare Adriaticum respicientium dominationem retinuerant, ipsi sub diversis titulis, & Principatibus, tam dictam insulam Siciliæ quàm omnes provincias, ex quibus hoc alterum Neapolitanum, seu Siciliæ citra Regnum constituitur, pacificè obtinuerunt.

Illudque memorabile, solùm conservat fama, & constans antiqua traditio, quòd anno Domini 443. sub Leone Primo, Joannes Episcopus ejusdem Leonis exemplo, Attilæ Civitatem evertere volenti processionaliter cum clero, & populo occurrit, delata Deiparæ Virginis imagine, ad cujus aspectum Attila à clade abstinendo, Episcopo in omnibus paruit, in cujus rei memoriam in loco constructa fuit Ecclesia sub nomine S. Mariæ Pacis, ubi devotè asservatur antiqua imago, quam eadem constans traditio præbet fuisse illammet ab Episcopo, ut supra delatam, ibique adest antiquum cœnobium Minorum S. P. Francisci adhuc vivente constructum.

In eo autem tempore, quo Normandi in illis regionibus dominationem habuerunt, ante Regii nominis introductionem, sub titulis, vel nuncupationibus, Principum, Ducum, Marchionum, & Comitum, quorum titulorum introductio, sub judice lis est, unde originem habuerit, aliquibus volentibus derivasse à Græcis Officialibus, qui ad istas occidentales partes regendas ab Imperatore Constantinopoli residente deputabantur, aliis à Longobardis, qui longam dominationem in Italia habuerunt, & aliis, quod ipsimet Normandi hos titulos apud eos usitatos continuaverint, ut *disc.* 32.

Pariter fama est, quòd in hoc Civitate principalem residentiam habuerint eorum præsertim primi authores, & conquisitores, quales fertur fuisse Tancredum, & Robertum Guiscardum, à quibus cæteri aliarum Provinciarum conquisitores derivarunt, quam famam satis comprobant, Tum insigne cœnobium Benedictini Ordinis sub invocatione Sanctissimæ Trinitatis ibi constructum cum Regio, & sumptuoso initio Templi imperfecti, in cujus jam existente adhuc conspicua Ecclesia, asservantur marmorea sepulchra prædictorum Tancredi, & Roberti Guiscardi, ejusque uxoris ac etiam Draconis, & aliorum, multaque adsunt documenta, ex quibus historici res Normandorum pro notabili parte desumpserunt, quod Monasterium hodie sub titulo Bajulivatus possidetur per Sac. Hierosolymitanam Religionem.

Tum etiam satis comprobat illa eadem situs opportunitas, quæ Romanos ut tuo impulit pro Lucania, & Apulia ad Coloniam & Proconsularem residentiam ibi constituendam, Adeò enim pro utraque regione situs opportunus est, quod idem Horatius de seipso loquens dicit.

Lucanus an Apulus anceps,
Nam Venusinus arat finem sub utrumque Colonus.

Dum ex omnium chronistarum concordi testimonio, in ibi vicino colle Apuliæ planè satis dominanti arcem, seu propugnaculum adversus Græcos Apuliæ possessores Normandi construxerunt, quod causam dedit novæ constructioni ibidem Civitatis Melphiensis quæ tamquam hujus Civitatis filialis, idem basilisci insignia assumpsit, illudque in marmore antiquissimo etiam hodie cernitur in porta, quæ *Venusina* dicitur, Ac etiam in alia satis opportuna parte pariter adjacente subtus *Vulturnum*, pro Lucaniæ rebus, ab eisdem, cum conspicua structura, ædificatum fuit Oppidum *Atelle*, utrumque enim novum opus clare comprobat, non alibi quam in hac Civitate construentium residentiam fuisse.

Huic autem residentiæ antiqua traditio refert præeminentiam hujus Civitatis nobilibus à dictis Normandis Principibus concessam, cujusdam recognitionis per ipsum Principem & Dominum nobilibus primogenitis, seu domorum capitibus in tribus anni temporibus præstandæ, in vigilia scilicet Pentecostes dando spatulam, seu quartam partem arietis, unde propterea illi qui hac prerogativa potiuntur, ex antiqua traditione, *nobiles de quarto* dicuntur, in diebus verò Nativitatis, & Resurrectionis D. N. Jesu Christi, eis præstabatur quædam monetæ species, quæ *cinquina* vulgò nuncupatur, hoc sæculo abolita, & cujus memoriam Ego adhuc retineo, importans quartam partem unius caroleni, unde hodie datur in æquivalenti, & quæ moneta, juxta illorum temporum conditionem, reputabatur notabilis pro oblatione Sacerdoti in ea solemnitate facienda, dum plura vidi antiqua instrumenta, & testamenta, in quibus perpetua Missarum onera, quę hodie non nisi ad rationem duorum, vel trium carolenorum pro qualibet missa recipiuntur, tunc recipiebantur, seu constituebantur ad hujus monetæ rationem; Et eamdem recognitionem semper continuarunt post introductum Regium nomen, ipsius Regis officiales ibi residentes; vel post adeò dilaffatum usum insendationum, Principes, vel Duces pro tempore, mediante eorum camerali, seu œconomico officiali, qui in Regno *Aerarius* vulgò nuncupatur.

Antiquiori autem tempore, & fortè ultra duo sæcula, Doctores in legibus, & medicina, prætensionem excitarunt, ut ipsis quoque conveniret hujusmodi præeminentia, attento quod privilegium, quod fortè tunc existebat, in ultima cæde inter Hispanos, & Gallos cum omnibus aliis publicis & privatis scripturis, exceptis illis dicti Sacri Cœnobii Sanctissimę Trinitatis amissis, fieret mentio de Nobilibus in genere, sub quorum nomine ipsos quoque, eorumque filios de jure venire dicebant, dictæque petitioni se opponentibus antiquis nobilibus post diuturnam litem in Sac. Consilio Neapolitano, Doctores favorabilem determinationem obtinuerunt, ad quorum exemplum eamdem prætensionem præcedenti sæculo nostrorum annorum temporibus excitarunt Dignitates & Canonici Cathedralis, atque ista aerior fuit lis, ad eorum favorem pariter sopita, quod fuit causa salutis, quoniam nisi Dignitates, & Canonici, utpotè à Regiorum officialium, vel Principum pro tempore jurisdictione exempti, atque corpus magis unitum Capituli constituentes, satis invigilassent pro hujusmodi prærogativæ observantia, & manutentione, absque dubio illa in desuetudinem jam abiisset, atq; obliterata esset, unde propterea edocemur, quam fallacia sint hominum judicia, dum Civitas has suæ antiquæ dignitatis solas miserabiles reliquias conservat, mediantibus iis, quos insensos habuit, & quibus adeò acriter se opposuit.

Ob illorum autem civium incuriam in hujusmodi processibus & juribus conservandis, occasio non dedit, ut possem videre rationes & fundamenta, quibus utraque pars innitebatur, neque dum adolescens in Civitate Neapolitana, occasione studiorum, ac praxis Tribunalium moram traxi, curiosus fui hos adeò antiquos, & fortè neglectos processus perquirere; Quantum verò juridicæ regulæ propositiones generales docent, justam, & probabilem credidi utramque determinationem, ut successivè in plerisque Regni Civitatibus ad favorem Doctorum judicatum fuit, & servatur, ut scilicet, quoties ex privilegio, vel immemorabili consuetudine præfinitus non sit numerus nobilium certarum familiarum, etiam ipsi quamvis populares, & plebeos natales habentes, de nobilium ordine & consilio censendi essent. Non fuit tamen alibi disputatum, vel practicatum respectu Dignitatum & Canonicorum Cathedralium, quoniam isti non interveniunt in Consilio, neque se ingerunt in administratione Civitatis, ad quos effectus hujusmodi quæstiones agitari solent, cum nullibi, quantum sciam, in usu sit hæc merè honorifica præeminentia.

Quatenus enim pertinet ad Doctores, quamvis non levis contentio sit, tam inter juristas, quam eruditos, ac privilegia, & præeminentiæ, quæ in jure habentur, ad favorem Professorum, conveniant necne hujusmodi Doctoribus, practicè tantum, in Advocati, vel causarum Patroni munere, vel respectivè in humanis corporibus curandis dictas pro-

fessiones exercentibus, Aliquibus volentibus competere solum illis, qui scientificè tantum in cathedris, & Academiis legendo, ac disputando profitentur, quasi quod ita à mechanico exercitio prorsus alieni, solam scientificam, seu intellectus partem nobili morem gerere videantur, secus autem accedente practico exercitio, quod aliquod mechanicum continet, ut patet ex plenè, ac eruditè collectis pro utraque sententia per Tiraquell. *in tract. de nobilitate, c.* 29. ubi de Advocatis, & *c.* 30. ubi de procuratoribus, seu causarum Patronis, & *c.* 31. ubi de Medicis.

Nihilominus ista quæstio cadit, ubi seclusa dignitate, seu gradu Doctoratus, nobilitatis præeminentia deducatur solum ex ipsarum scientiarum professione; ut patet ex deductis apud eumdem Tiraquell. Unde propterea occasione ultimi supplicii delinquentibus inferendi disputatum fuit, an simplices professores, Doctoratus gradum non habentes, quamvis Licentiati, reputandi essent nobiles ad effectum evitandi ignominiosam mortem more plebeorum, & popularium, quod tamen negativè decisum fuit apud Franch. *decis.* 111. quia scientia de per se non sufficit, neque licentiatura, in illis regionibus, in quibus iste licentiaturæ actus non fit à tota Universitate, vel Collegio previo examine, sed est solùm quidam actus præparationis Doctoratus, ut est in Italia, secus autem in Hispania ubi fit solemniter, ideòque Doctoratui equipollet, ex plenè deductis per Rovit. *super pragm. in rubr. de scholar. non doctorand. ex num.* 23. *præsertim n.* 48. *& seqq.* Lotter. *de benef. part.* 3. *cap.* 7. *numer.* 75. *& seqq.* Sæpius etenim titulus *nobilis* in jure usurpari solet pro excellentia, cujus ratione tantum suæ prærogativa prætendi posse videtur, ut in proposito dicti tituli *Nobilis*, excellentiam significantis, itaut etiam artificibus, absque tamen nobilitatis prærogativa, & præeminentia; quinimò & brutis animalibus, ac rebus inanimatis convenire possit, habetur particulariter deductum *in Fulgin. aten. juris honorifici, hoc eodem tit. disc.* 30.

Secus autem accedente gradu Doctoratus, quoniam hic importat dignitatem, quæ indefinitè producit nobilitatem, seu præeminentiam, quoties tamen sit ille Doctoratus, qui à probata Universitate, vel probato Collegio, legitimè, ac servatis servati solitis collatus sit, rejecta distinctione inter theoricè, & alios practicè dictas professiones exercentes, quoniam præeminentia non provenit ab ipsa professione tantum, sed à dignitate, seu gradu Doctoratus in ea, ut post antiquiores ab eis deductos late de præstantia Doctoratus agunt, doctus & benè fundatus theoricus Robertus Maranta author Speculi, seu praxis, hujus etiam Civitatis alumnus, *cons.* 25. Paschal. *de patr. potest. par. 2. c. 2. p. 5. num.* 69. *cum sequen.* Muscatell. *in tract. de præstantia Doctoratus inserto post ejus praxim*, Pratus *respons. crimin.* 21. *&* 22. & in additionibus ad Paschal. & Muscatell. ubi supra, cujus tamen opera longè post hanc relationem impressa fuerunt.

Et in specie de Doctoribus, nedum in artibus & medicina physica, de quibus non dubitatur, sed etiam in sola chirurgia habetur apud Franch. *celebri dec.* 564.

Quodq; eadem præeminentia influat in filios Doctorum, qui etiam nobiles dicendi sint, quoties tamen nobiliter vivant, atque in sordidis & mechanicis non exerceantur, plenè colligit Prat. *d. respons. criminal.* 21. & 22. & habetur apud Guid. Pap. *dec.* 388. *&* 389. Paschal. *de patr. potest. d. par. 2. c. 2. n.* 3. *cum seq. & n.* 9. ubique Prat. *in addit.*

Dictum est autem supra de habentibus gradum Doctoratus ab aliquo publico probato Collegio, vel publica probata Universitate, seu Academia, ubi non nisi previo examine, ac servatis servandis iste gradus conferri solet, Quoniam Doctores ex solo privilegio habito à feudatariis Imperialibus, vel aliis doctorandi facultatem habentibus, suffragari non debet pro hujusmodi præeminentiis, Quemadmodum receptum habemus non suffragari In iis, quæ vel de jure, vel ex dispositione Sacr. Conc. Trident. exigunt Doctoratum, ut sunt ex. gr. primæ Dignitates, Vicariatus Capitularis, & similia, ex deductis per Borell. *in Summa dec. part. 1. tit.* 65. *de off. Advocator. n.* 30. Rovit. *super pragm. dict. rubr. de scholar. non doctorand.* Modernus Pignatel. *Consultat. canon.* 222. *&* 313. præterquam ad effectum pœnarum, ne scilicet illis plebeorum subjaceant, ad quem effectum utpotè favorabilem & nemini præjudicialem habentem etiam motivum pietatis & commiserationis pro certo dicendum videtur, hujusmodi Doctoratum suffragari, ne alias privilegium doctorandi remaneat omnino inane.

Sive pro meo judicio, ubi concurreret in ita doctorato magna doctrina, & excellentia in ea scientifica professione, in qua hujusmodi gradum ita suscepisset; tunc enim, ex deductis per Tiraquell. *de nobilitate* superius allegato, *cap.* 29. *cum duobus seqq.* probabiliter dici potest ex sola scientia ejusque professione theoricè, vel practicè ut supra præeminentiam resultare, Multò magis accedente gradu, quamvis per hanc extraordinariam viam obtento; Et cum hac distinctione intelligendi veniunt firmantes propositionem, quod privilegia concessa Doctoribus, competere solum debent illis, qui re doctrina sunt tales, non autem iis qui solo nomine & privilegio, ex deductis per Menoch. *de arbitr. casu* 379. *num.* 12. *ubi cæteri*, & per Muscatell. *dict. tract. de præstantia doctoratus, part.* 2. *num.* 51. *& seqq.* ubi latè de his Doctoribus indoctis, istoque gradu indignis; cùm id nullatenus receptum sit in iis, quæ in publica Universitate, vel Academia servatis servandis doctorati sunt, quamvis, & in istis quoque frequenter verificetur, quod sint solum doctorati, & non doctores; Considerando potissimè, quod frequentet aliqui literati, & dignè Doctores censendi, suscipere conguntur hujusmodi doctoratum ex privilegio, ob eorum paupertatem, unde solvere non possunt consueta emolumenta, neque facere expensas itineris pro accessu ad loca Universitatum & collegiorum, quamvis hæc piam, ac laudabilem haberent consuetudinem aliquid pauperibus remittendi; ut est collegium Advocatorum Concistorialium Urbis; Atque ex hoc motivo, certus tamen de idoneitate, ac doctrina, plures ab hoc eodem Plumbini Principe hanc facultatem habente, absentibus gratuitum Doctoratus privilegium concedi, obtinui, & respectivè consului.

Et quamvis de facto, ac hominum opinione, Doctores tam legum, quam medicinæ, obscuros, ac populares natales habentes ex nobilium ordine reputari non soleant, fortius verò illi medicinæ, juxta tamen regionum, seu Civitatum morem, qui in Italia est satis diversus, etiam de Civitate ad Civitatem in eadem provincia, Et quidem non improbabiliter quoad practicantes, cùm hujusmodi professionis exercitium quandam mechanicam partem continere videatur, quod etiam, licèt non adeò mechanicè, dici posse videtur in practicantibus munus Procuratoris, in iis, quæ nudum personalem laborem concernunt; Nihilominus advertendum est, nobilitatem plures sub se continere species, atque ad diversos effectus considerari.

Prima enim species est, ubi agitur de nobilitate Magnatitia, & primi ordinis, constituente unum corpus cum ipso supremo Principe, & sub istorum nomine non veniunt, nisi feudatarii Dignitatum, & sic Principes, Duces, Marchiones & Comites, cum quibus tantùm Summus Pontifex titulum *nobilis* in literis adhibere solet, non autem cum privatis nobilibus, quamvis generosæ nobilitatis, & sic cum illis qui sub Magnatum nomine veniunt.

Altera dicitur species nobilitatis restrictæ ad certos effectus, ut sunt illi qui ex Regio privilegio, aut antiqua consuetudine, sunt solùm capaces aliquorum munerum Civitatis, quæ non nisi illis conferri possunt, ut sunt e. g. nobiles Platearum, seu Sedilium Civitatis Neapolis, quoniam non nisi personæ de familiis in eo Sedili adscriptis in illud consilium ingredi possunt, atque ad illa publica munia eligi, quamvis cæteri generaliter, considerata qualitate personali; essent nobilissimi, quoniam sola nobilitas non sufficit ad illum effectum, pro quo alia qualitas necessaria est juncta cum nobilitate, quod scilicet sit de illo genere personarum, & de illis familiis.

Quinimò etiam si esset de ordine Magnatitio non intrarent, quoniam alii sunt Magnates Regni, alii sunt nobiles privati istius Civitatis, Unde propterea habemus tres leges municipales diversas in dicta Civitate, unam consistentem in consuetudinibus, commentatis per Napodanum, Molphes. & Provenzal. & alios, quæ sunt omnibus dictæ Civitatis civibus & incolis ejusq; districtualibus intra proprium territorium & non ultra communes; Altera consistit in consuetudine nobilium tantum, & quæ vulgò *Capuanæ, & Nidi* dicitur; Et tertia dicitur *mos Magnatum*, quæ ex veriori opinione idem importat, ac jus commune, ad differentiam dict. juris consuetudinarii.

Et sic diversus est ordo Magnatum ab ordine privatorum nobilium ejusdem Civitatis, proindeque prorsus irridibilis fabulæ speciem, ex totius Orbis judicio, continet illa omnimoda æqualitas, quæ per hujusmodi privatos nobiles prætenditur cum Magnatibus, præsertim antiquis, & primi ordinis, præterquam in concernentibus munera ipsius Civitatis, & in actibus collegialibus ipsius Plateæ, seu Sedilis, ubi omnes considerantur æque privati cives, seu nobiles, non curatis accidentalibus qualitatibus, quæ in ipsorum aliquibus concurrerent; juxta ea quæ habemus de Episcopo sedente in capi-

capitulo tamquam uno ex Canonicis, quia consideratur tamquam Canonicus non tamquam Episcopus, cum similibus. Sed extra illos actus particulares, generaliter & indefinitè, id prorsus fabulosum est; quoniam si Parlamentum, vel alia functio celebrari debet per Regem, & nobiles Regni, Magnates tantum, & Titulati, non autem reliqui veniunt, atque isti tantum pluribus gaudent prærogativis, & præminentiis, quibus non alii, puta fedendi operto capite coram Prorege & similibus, quia dicuntur nobiles primi ordinis supta exemplificati, ac nobiles & Domicelli totius Regni, seu Principatus ex quadam nobilitate publica, alii verò sunt de privata nobilitate ipsius Civitatis, licèt ob istius adeò con-
19 spicuam qualitatem, & quod de facto gerat partes Metropolis, in concursu aliquam majorem præminentiam non improbabiliter obtinere debeant cum aliis privatis nobilibus Civitatum inferiorum, quia illi magnæ Civitatis præcedunt alios Civitatum inferioris ordinis, Chassaneus *in Catalogo glor. p.11. consider.44.* Capyc. Latr. *dec.181. n.17. ubi cæteri.*

Tertia species est illius, quamvis privatæ nobilitatis, quę generosa dicitur, ad differentiam illius indefinitæ, ex sola legis dispositione provenientis, ut est illa nobilitas, quæ per quatuor latera utriusque parentis, & utriusque aviæ ne-
20 cessaria est pro militari habitu justitiæ in religionibus S. Joannis Hierosolymitani, S. Jacobi de Spata, de Calatrava, de Alcantara, & similibus, & ad istum effectum absque dubio non prodest nobilitas resultans ex doctoratu, & gradu in scientiis, sive ex gradibus militaribus aliàs de jure nobilitantibus, cum pro hujusmodi nobilitate requiratur nobilis vita, cum communi fama & reputatione, ac notorio usu insignium per tempus immemorabile juxta ea, quæ habentur in pluribus *Melevitanis, hoc eod. tit. disc.32. & seqq.*

Quarta demum est species ordinariæ nobilitatis in genere, resultantis à dispositione legis, tam ratione antiqui usus majorum nobiliter vivendi, & quæ dicitur nobilitas naturalis, seu nativa, quamvis non omninò generosa, quam etiam ex
21 muneribus, & gradibus personalibus, & quæ dicitur accidentalis, attendenda, vel ad evitandas ignominiosas popularium & plebeorum pœnas, vel ad obtinendam exemptionem à muneribus sordidis, & personalibus, ac etiam ab illo onere pecuniario, quod dicitur capitatio, vulgò *la testa*, cum similibus. Sive ad effectum gaudendi hujusmodi præminentiis & honorificentiis; quibus generaliter gaudent nobiles Civitatis, absque alia peculiari qualitate, quæ circa nobiles requiratur, & tunc certum est, quod de jure, cessante consuetudinè legitimè probata & præscripta, hujusmodi Doctores, eorumque filii nobiliter viventes, sub nobilium nomine veniunt, ut etiam Præfecti, seu Duces militiarum, & cohortium, quia militia pariter, ac literatura nobilitat.

Quo verò ad Dignitates, & Canonicos Cathedralis, pro mea notitia, non de facili habentur tractantes punctum in specie, Chassaneus enim *in catalogo gloriæ mundi*, ac alii, consimiles materias tractantes, agunt de præeminentiis Sacerdotum, & clericorum supra populum secularem in gene-
22 re, sive de præminentiis inter ipsos clericos, ad quem effectum distinguuntur inter eamdem hierarchiam, seu ordinem sæcularium, ordines, seu gradus, atque Dignitates, & Canonici Cathedralium post Episcopos majorem habent præeminentiam supra alios, cum distinctione tamen, an collegiativè, vel singulariter, ex iis, quæ habentur acta *hoc eodem titulo in Ampurien. & Civitatem præcedentiæ, disc.17.* sive distinguuntur dictæ hierarchiæ, seu genera clericorum secularium, & regularium, ut *in Romana præcedentiæ*, pariter hoc tit. *disc.24* & in aliis; Et de præcedentia debita Canonicis Cathedralis supra Decuriones, seu Consiliarios Civitatis habetur particulariter actum *in Forolivien.* pariter hoc titulo, *disc.23.* cum similibus quæstionibus, præcedentiam, vel jurisdictionem percutientibus; Sed in specie, an sub privilegiis competentibus nobilibus Civitatis in genere, veniant Canonici cathedralis ratione canonicatus, vel Dignitatis, quamvis populares, seu plebeos natales habeant, adhuc videre apud scribentes occasio non dedit, cum laboriosissimus, & diligens collector Augustinus Barbosa in ejus tractatu *de Canonicis, & Dignitatibus*, recensendo istorum præeminentias, ac prerogativas, ad hos terminos descendere non videatur.

Quinimo in plerisque regionibus, ac Civitatibus, præsertim verò in Neapolitana, ejusque nobilium jam dictis Plateis, seu Sedilibus, in quæstione est, an clericatus, ubi
23 præsertim est ita majoris ordinis, & cum addictione hujusmodi beneficiis, privet illis præeminentiis, quæ aliàs ratione naturalis nobilitatis competerent circa facultatem ingrediendi, & votandi in Sedili, seu Consilio, aliaque munia publica obtinendi, & in quo, quidquid sit de veritate, cui integer locus relinquitur, extra ditionem temporalem Ecclesiæ, frequentior praxis, præsertim in Italia, esse videtur potius contra clericos, Unde tantùm abest quod clericatus ita qualificatus hanc præeminentiam causet in iis, qui per naturam aliàs illa carerent, quòd imò potius ille præstat impedimentum saltem de facto, ne illius effectum obtineant ii, qui aliàs in statu sæculari essent obtenturi.

Adhuc tamen probabilem censeo dictam determinationem, quoniam quicquid sit quoad eas præminentias, quę percutiunt administrationem Civitatis aliarumque rerum sæcularium residentem penes populum, qui contradistinguitur à clero habente econtrario administrationem rerum Ecclesiasticarum, & spiritualium, quasi quod ita divisis sortibus, quilibet sua contentus esse debeat. Attamen in hujusmodi merè honorificis præeminentiis, in quibus clericatus, vel Ecclesiastica dignitas nullam inducit incompatibilitatem secùs dicendum est, ut etiam docet praxis, quam inter cætera exempla, quæ deduci possent, ita comprobatam habemus in eadem Civitate Neapolitana, quoniam illi qui aliàs nobiles, vel respective cives, ratione clericatus, vel Ecclesiasticæ dignitatis, saltem de facto non admittuntur in Consiliis, vel Sedilium congressibus, ac aliis administrationem Civitatis percutientibus, admittuntur tamen tamquam Doctores cives ad Collegia Legistarum, & Medicorum, aliorumque professorum, pœnes quæ ex Regiis concessionibus residet facultas doctorandi in toto Regno, cum similibus.

Et consequenter ex eadem ratione, ob quam ut suprà, Doctoratus tamquam dignitas collata à Principe, vel ab eo, cui ipse potestatem dedit, nobilem reddit personam aliàs ignobilem, itaut potiùs debeat prærogativis competentibus nobilibus in genere juxta quartam nobilitatis distinctionem suprà recensitam, idem quoque dicendum veniat in hujusmodi dignitatibus, & Canonicis cathedralis, cum ita à Papa, vel ab Episcopo constituti dicantur in dignitate majori, quàm sit simplex doctoratus, dum Papa rescribit, & causas delegat Canonicis, & Dignitatibus Cathedralis, tamquam personis in dignitate constitutis, quod non facit cum simplicibus Doctoribus quamvis à seipso creatis.

Præterea ex juris dispositione, vel ratione habemus, quod Decuriones, seu Consiliarii Civitatis, ratione cujusdam jurisdictionis saltem habitualis, ac aliarum præeminentiarum, nobiles dicuntur, à reliquo inferiori populo contradistincti, ex iis quæ habentur acta *in Fulginaten. juris honorifici, hoc eod. tit. disc.* 30. Ergo fortius tales censendi sunt Canonici Cathedralis, vel tamquam Consiliarii Episcopi, 24
vel per quemdam similitudinarium modum loquendi, Decuriones cleri & Civitatis Ecclesiasticæ, vel ratione majoris jurisdictionis residentis pœnes Capitulum etiam suprà ipsos Decuriones, & Consiliarios, aliosque nobiles sæculares, tam Sede Episcopali plena, quàm fortiùs vacante, ex qua ratione, ac aliis in specie firmatum habetur in d. *Forolivien. disc.*23. Canonicis Cathedralis præcedentiam debitam esse suprà Consiliarios, seu Decuriones Civitatis unde si isti ob hujusmodi munus inferius, inferioremque jurisdictionem actualem, vel habitualem sæcularem acquirunt hanc præeminentiam, multò magis illi qui sunt istorum Superiores, ob participationem quam habent cum Episcopo in jurisdictione Episcopali, & in repræsentatione corporis cathedraticij; Influente in idem illa ratione; ob quam Cardinales quamvis Episcopis, Archiepiscopis, & Patriarchis inferiores quoad ea quæ sunt ordinis, eos tamen præcedunt, eisque digniores reputantur, ideòque mihi licèt ad sæculum & ultra nato post dictam resolutionem, habentem observantiam centenaria majorem, quæ sola sufficeret ad titulum validum, incontrovertibilem, & de mundo meliorem, illa visa est probabilis, stante præsertim antecedenti ad favorem Doctorum.

ANNOT. AD DISC. XXXV.

De his materiis nobilitatis, & præeminentiarum, videri poterunt deducta in dicto Opere *del Dottor volgare, hoc eod. tit.* & in altero Opere *del Cavaliere*.

EUGU-

EUGUBINA ABBATIÆ PRO PATRE BENEDICTO CUM P. TONNO ORDINIS CANONICORUM REGULARIUM.

Casus variè decisus per Sacr. Congregationem Episcoporum & Regularium.

De materia civilitatis, tam veræ & naturalis, quàm fictæ per privilegium, seu allectionem, & de utriusq; concursu, An scilicet Cives allecti, & per fictionem sint capaces officiorum & munerum in concursu Civium per veritatem & naturam; Et de significatione verbi *Natio*, seu verbi *Patria*, & qui propriè dicantur nationales, seu patriotæ.

SUMMARIUM.

1 *Casus controversiæ.*
2 *Varia dicti casus resolutio.*
3 *Solus Princeps dat civilitatem fictam in præjudicium tertii.*
4 *Quando civis allectus habendus sit pro vero.*
5 *Officia Civitatis conferri debent civibus naturalibus.*
6 *Quando ficta civilitas operetur.*
7 *Adoptivi an succedant cum legitimis, & naturalibus.*
8 *De alio casu simili.*
9 *Unio quando sit subjectiva, vel sociativa, ut personæ unius*
Universitatis dicantur etiam de altera.
10 Patria *quid significet, & qui veniat sub ejus nomine.*
11 *Calepino deferendum est etiam in foro.*
12 *Etiam provincia venire potest sub nomine patriæ.*
13 *Verbum* natio *quid significet.*

DISC. XXXVI.

1 Quamvis tam ista controversia *Eugubina*, quàm altera *Ariminen.* seu *Forolivien.* de qua infrà; essent inter Regulares, & occasione officii, seu Prælaturæ Regularis, Attamen nihil in hujusmodi disputationibus continebatur, quod peculiarem statum, seu materiam Regularium percuteret, cum totùm penderet à præeminentia, seu qualitate civilitatis, seu nationalitatis, & patriæ; Cum igitur in Congregatione Canonicorum Regularium sancti Salvatoris per literas Pauli V. statutum esset, Abbatias, aliasque Prælaturas, Religiosis capacibus ubi extant, ejusdem patriæ & nationis conferendas esse, Atque ob generalem suppressionem sub Innocentio X. sequutam parvorum Conventuum, suppressum esset Monasterium *Callien.* unde propterea per Diffinitorium de ejusdem Innocentii placito, Religiosi d. Monasterii aggregati fuerunt ibi adjacenti *Eugubino*, Istius autem Abbatiæ vacantiæ sequuta, superiores neglecto P. Benedicto Eugubino, illam contulissent P. Tonno *Callien.* ad istud Monasterium ut suprà collecto, Hinc proinde inter præfatos orta
2 est controversia, & introducta causa in Sacr. Congregatione Regularium negotiis præposita, ab ista, cum præsupposito quod intentio Innocentii in præfata suppressione fuisset, ut filii naturales Conventuum suppressorum, utpotè propria domo absque culpa carentes, in aliis Conventibus, seu Monasteriis, in quibus collocati sunt, in omnibus tamquam veri, & naturales, seu filii reputari deberent, ad favorem proviri, & naturales, seu filii reputari deberent, ad favorem proviri, & prodiit resolutio; Verùm habito per alteram partem recursu ad eumdem Pontificem adhuc viventem, istoque declarante, suæ intentionis fuisse habilitandi quidem, ac reddendi capaces dictos exteros ita allectos, non autem præjudicandi veris civibus & nationalibus, eorumque jus tollendi; Idcircò reproposita causa, recessum fuit à decisis, ac resolutum pro P. Benedicto cive per veritatem.

Pro quo scribens in hac bina disputatione dicebam, etiam
3 cum sensu veritatis, quod ubi aggregatio in civem facta est cum Principis authoritate, qui solùm facere potest de ficto verum, ac tollere jus tertii, secus autem per Civitates, vel Universitates inferiores, ex deductis supra *in Romana Protectionum, hoc eod. tit. dec.* 13. Tunc eatenus hæc allectio in concursus veri civis quoad officiorum capacitatem aliosq; effectus suffragatur, quatenus illa facta sit cum clausula *in omnibus, & per omnia*, Secus si simpliciter, ut benè firmat Bald. *in Lomnes Populi, n.92. ff. de just. & jure*, ubi quod si lege municipali caveatur, Priores Civitatis esse debere originarios, forensis receptus in civem non poterit esse Prior,
4 nisi ejus receptio esset cum dicta clausula, quod haberetur pro cive originario, *in omnibus, & per omnia*, Et sequitur, ac benè comprobat doctus concivis meus Robertus Maranta *cons.*103. *n.*20. ubi probat cives aggregatos admittendos non esse ad Magistratus & officia civibus debita, quia leges, sta- 5
tuta, vel consuetudines hujusmodi intelligi debent de solis civibus veris, & naturalibus, ex verisimili statuentium, seu fundatorum voluntate consulendi pensionis illius loci, & ne ab exteris sub hujusmodi fictis coloribus excludantur.

Quod etiam plenè habetur firmatum per Rotam *in Comen. Collegii, coram Peutingero, & Zarata, decis.*296. *part.*10.
6 *& 370. part.*11. *rec.* ubi decisum habetur, ad Collegium *Asconense* à S. Carolo erectum pro Civibus *Asconensibus*, admittendos non *Rochenses* in concursu, ac in præjudicium *Asconensium*, quamvis civilitati dicti loci aggregati essent, Et meritò, quia hujusmodi aggregationes, ac fictæ civilitates, operari quidem possunt habilitatem personæ ad hujusmodi munia obtinenda, cessante concursu aliorum, veram, ac naturalem civilitatem habentium, & in concursu eorum, qui utraque careant, Non autem in exclusionem, ac præjudicium habentium qualitatem veram, & naturalem.

Ad quod etiam conferunt ea, quæ habentur in jure disposita de filiis adoptivis, capacibus quidem ex voluntate adoptantis obtinendi jura filiationis, non autem in præjudicium
7 filiorum naturalium, quorum legitimam adoptivi, nec tollere, nec minuere possunt, nisi concurrat authoritas Principis, qui fictionem veritati comparare potest, ac etiam tollere jus tertii, quo solùm casu in proposito aliqua difficultas cadere potest, ex deductis per Merlin. *de legit. lib.*1. *tit.*2. *q.*2. & sic ubi Papæ authoritas, vel intentio concurrit, quæ faciat de ficto verum, cum Principi solùm id concedatur.

Similem quæstionem disputavi occasione vacationis Abbatiæ, seu Prælaturæ domus *S. Archangeli Ariminen. diœcesis* ejusdem Congregationis; Cùm enim ista domus quamdam dependentiam haberet à domo, seu Monasterio *S. Mariæ Gratiarum, de forno Forolivien.* Superiores prætendentes
7 Religiosos utriusque Monasterii promiscuè dici nationales, atque unam nationem, seu patriam constituere, idcirco dict. Abbatiam contulerunt Religioso dicti Monasterii S. Mariæ Gratiarum, neglectis duobus Religiosis Monasterii S. Archangeli, qui recurrentes ad Sacram Congregationem rejecti fuerunt.

In hac autem disputatione, scribentes pro Proviso insistebant in eo quod istud Monasterium esset potius membrum alterius, utpotè illi subjectivè unitum, ex quo de facto Administratores dicti Monasterii *de forno* administrabant bona dicti alterius Monasterii, quod propterea dicebant non dici posse tale, juxta receptas Beneficialitarum propositiones, quod accessoriè unitum amittit proprium nomen, & essen- 9
tiam, ac efficitur prædium alterius, ut habetur etiam in *Ampurien. hoc tit. disc.*7. Sed revera istud fundamentum nullam habebat subsistentiam, quoniam si ita esset, non potuisset habebat subsistentiam, quoniam si ita esset, non potuisset habere proprium Abbatem diversum ab altero, habentem etiam vocem in Capitulo, aliasque prærogativas, Ideoque mihi scribenti pro dictis recurrentibus, reflectendo ad veritatem, faciebat solùm difficultatem consideratio, quod stante dicta promiscua administratione, aliisque actibus, ex quibus ad dictam subjectivam unionem inferebatur, ista esset potius quædam unio sociativa, per quam concorditer, communicatis in vicem juribus, ac bonis, Religiosi unius essent participes Prælaturæ, ac administrationis alterius, quod æqualiter ad commodum, & incommodum respectivè se habet, Atque ex hoc fundamento, credo quod prodierit resolutio Sac. Congregationis.

Quatenus verò pertinet ad terminos *patriæ*, seu *nationis*, de quibus agunt dictæ literæ Apostolicæ Pauli V. in ista 10
Congregatione disponentes, Abbatias & Prælaturas conferendas esse patriotis, seu nationalibus; quales scilicet isti dicantur, Dicebam, quod quatenus pertinet ad terminum *patriæ*, habemus text. *in l. uxorem, 39. §. legaverat. ff. de legat.*3. ex quo, & ex alio *in l. unica, C. si Curiales relicta Civitate, lib.* 10. quærit Bart. *in l.*2. *ff. de verb. signif.* quid veniat sub nomine *patriæ*, Et distinguit inter favorabilia, & odiosa, ut in favorabilibus veniant etiam continentia ædificia, seu suburbia, vel territorium, secus autem in odiosis, in quibus id solum venit quod intra muros continetur, Atque post Rebuffum, & Alciatum *in ead. l.*2. de hoc verbo, seu termino *Patria* agunt Gizzall. *dec.* 23. *aliàs* 24. & Rovit. *decis.* 11. apud quos constat, solam controversiam esse, an sub hujusmodi nomine, seu vocabulo veniat totum territorium loci, in quo quis natus est, vel solus recinctus murorum, seu habitationis, Omnes tamen supponunt non venire nisi sedem 11
natalium, & sic locum nativitatis, Ut ex Virgilio *eclega prima*,

ma, ibi: *Nos patriam fugimus, &c.* & ex aliis linguæ Latinæ Scriptoribus observat *Calepinus* in verbo *Patria*, cujus authoritati etiam in foro deferri solet; ut apud Franch. *decis. 662. n. 17.*

Est benè verum, quod hoc nomen latius patere potest, ac etiam provinciam denotare, ut ex Salustio observat idem Calepinus, & ex nostris Alciat. *in d. l. 2. n. 5. in fine, de verb. signif.* Quare ad desumendum, de qua specie patriæ, legis, vel hominis dispositio loquatur, attendenda est subjecta materia, seu communis usus loquendi, ut per Gizzal. *d. dec. 23. alias 24. n. 5.* Gozal. *ad regul. 8. cum pluribus seq.* ubi de materia, qui dicantur *patrimoniales*. 12

Quibus in proposito spectatis, planum videbatur, Papam sentisse de patria juxta propriam, & strictam vocabuli significationem, quoniam, si de universa provincia intelligere voluisset, inanis fuisset provisio, cum ita ferè totam Congregationem caperet. Ita etiam comprobante subsequuta observantia, quæ in omnibus est optima interpres. Unde cùm locus S. Archangeli esset de diœcesi *Ariminen.* & Abbatia *de forno* esset in diœcesi *Forolivien.* idcircò sive attenderentur fines Ecclesiastici, sive temporales, semper territoria erant omninò diversa, & consequenter impossibile, quod uterque locus unam patriam constitueret.

Quo verò ad aliud vocabulum, seu terminum *nationis*, observabam in jure, illum capi pro gente, à qua quis procreatus est, juxta text. *in l. quod si nolit. §. qui mancipia. ff. de edilitio edicto*, ubi disponitur, quod qui mancipia vendunt, nationem cujusque pronunciare debent, quia plerumque natio servi, aut provocat, aut deterret emptorem, ibique *gloss.* verbo *nationem* explicat ex quibus parentibus natus sit, sive ex qua progenie servorum.

Professores autem linguæ latinæ diversimodè capiunt istud vocabulum, ut constat ex Calepino verbo *natio*, & in effectu juxta communem usum, est æquivocum, ac aptum habere strictam, latam, latiorem, & latissimam significationem, juxta subjectæ materiæ qualitatem, vel cujusque Regionis usum, quia in una Regione capitur pro sola patria, ut in præsenti, quod *patria*, & *natio* habentur pro synonymis. In altera capitur pro provincia subalterna ad provinciam majorem, Et in altera capitur pro universo idiomate, &c. Ideòque attento usu hujus Congregationis, ac loquendi formula, indubitatum remanebat istud vocabulum idem importare, ac patriam particularem, sed difficultas erat in dicta unione ut suprà.

BRITINORIEN. SEU FORI POMPILII BONORUM

PRO MARCHIONE SCIPIONE CAPPONIO.

Casus disputatus in Congregatione Camerali, & resolutus ut infra.

Civilitas naturalis, vel domiciliaria, An & quando admittatur per discessum à loco, vel potius retineatur, etiam ad effectum capacitatis acquirendi vel retinendi bona forensibus prohibita; Et de aliis ad materiam civilitatis super constitutionibus, vel statutis inhabilitantibus forenses ad retinenda bona.

SUMMARIUM.

1 *Facti series.*
2 *Civilitas ficta, seu privilegiativa an sufficiat ad capacitatem bonorum remissive.*
3 *Quando dicatur quæsita civitas domiciliaria.*
4 *Civilitas domiciliaria semel contracta quomodo amittatur.*
5 *Potest quis esse verus civis duorum locorum.*
6 *Habilitatio causativa, seu occasionalis in loco non inducit domicilium, neque causat desertionem proprii domicilii.*
7 *Ad civilitatem naturalem requiritur nativitas in loco.*
8 *Quid ubi nativitas est diversa à conceptione remissive.*
9 *Natus casualiter extra patriam habetur, ac si in ea verè natus esset.*
10 *Distinctio inter assequendam civilitatem domiciliariam, & amittendam jam assequtam.*
11 *Privatio juris quæsiti importat pœnam.*
12 *Refertur exitus controversiæ.*

DISC. XXXVII.

Contracto per Marchionem Scipionem Capponium Florentinum domicilio in Civitate *Britinorien.* ubi & in loci *Fori Pompilii* plura bona possidebat, Cum effectus esset Senator in patria originaria, ad quam pro hujusmodi munere exercendo se contulit, relinquendo tamen in loco domum apertam cum aliquibus ex filiis, & familia. Editaque Constitutione Alexandri VII. revocatoria omnium licentiarum, quæ forensibus concessæ fuissent, ac innovante Constitutiones Sixti V. Clementis VIII. Pauli V. Urbani VIII. & Innocentii X. super incapacitate forensium non habitantium in Statu Ecclesiastico inibi possidendi bona stabilia. Orta est difficultas, An dicto Marchioni præfatæ Constitutiones obstarent, itaut cogeretur regredi ad incolatum, seu licentiam obtinere, Et remisso per eumdem Alexandrum negotio Congregationi Camerali. Dicebant Camerales, planam videri comprehensionem, quoniam licèt in puncto juris controversum sit inter scribentes, An civilitas ficta, seu privilegiativa sufficeret ad hunc effectum capacitatis acquirendi, vel retinendi bona in loco, non obstantibus statutis; aliisque legibus municipalibus forensium inhabilitativis; Aliis simpliciter affirmantibus; Aliis è converso negantibus; Aliis verò distinguentibus, ut patet, ex deductis per Surd. *consil. 371. num. 47. & 48.* & per Rotam *decis. 52. num. 9. & 10. part. 5. recent.* & apud Rojas *dec. 332. & 333.* Nihilominus hujusmodi quæstio sopita remanet per easdem Constitutiones, vel earum aliquas, literaliter determinantes, fictam, seu privilegiativam civilitatem non sufficere, sed requiri veram, eum actuali habitatione. 1

His non obstantibus, scribens pro dicto Marchione, cum sensu etiam veritatis, contrarium dicebam probabilius, ex eo quod non obstante dicta absentia adhuc civilitas vera, & naturalis adesse dicebatur, quoniam illam verè domiciliarium cum incolatu etiam ultra decennium, & cum acquisitione magnæ partis bonorum, ac supportatione omnium onerum civicorum, & exercitio Magistratuum Civitatis, indubitatum erat, & per Camerales non controvertebatur, contractam, seu acquisitam esse verè, non autem fictè, & ex privilegio, ex deductis in materia per Barbos. *de Episcopo, alleg. 5.* Giurb. *observ. 75. & 76.* Rot. apud Rojas *ubi suprà*, apud quos concordantes. 3

Quo posito, punctus erat, an hujusmodi civilitas jam acquisita & legitimè impressa, per hujusmodi absentiam amissa seu cessata diceretur, Et in hoc omninò verius dicebam negativè respondendum esse, quia unum quodque juxta vulgare axima dissolvi debet eo vinculo, quo ligatum est, Unde quemadmodum ad contrahendam, seu acquirendam civilitatem domiciliariam, non sufficit solum factum habitationis materialis in loco, nisi etiam concurrat declaratio animi explicitè verbis, vel implicitè factis sequuta, ex deductis per Giurbam, & Barbosam *ubi suprà*, cum aliis apud eos. Ita idem animus hanc civilitatem deferendi implicitè, vel explicitè declaratus requiritur, neque sola absentia materialis sufficit, quia eadem est ratio propositi in proposito, ac oppositi in opposito; potissimè ubi accedit potius ejusdem animi declaratio in contrarium de facto cum retentione domus apertæ cum familia, & cum continuata supportatione onerum. 4

Neque obstare dicebam dictam absentiam materialem ejus personę, ex duplici fundamento, Primò quia de jure prohibitum non est duplicem habere, ac retinere civilitatem, etiam veram, non autem fictam, & privilegiativam, Unam scilicet originariam, Alteram domiciliariam ex collectis *decis. 137. n. 13. par. 5. recent. dec. 187. in fine*, post Zacch. *de obligat.* Adden. ad Burat. *dec. 811. n. 7.* Et ideò cum hic esset origine Florentinus, non per hoc quod in patria originaria aliquo tempore moraretur, sequebatur, quod aliam patriam domiciliariam deseruisse diceretur, potissimè, ut dictum est, dum indicia continuationis concurrunt, cum domo aperta, & supportatione onerum. 5

Secundò clarius, & potissimè invicem utrumque fundamentum conjungendo, quod hæc non erat absentia merè voluntaria, & sine causa, itaut intrare posset suspicio, quod retentio domus apertæ in alio loco cum aliquibus de ejus familia ibi opportunis pro administratione, & cultura bonorum, esset solum color quæsitus ad legem fraudandam, dum illa videbatur necessaria, vel saltem occasionalis pro exercendo scilicet munere Senatorio, quo casu, sicuti per incolatum occasionalem, seu causativum in loco, ibi domicilium contrahi non dicitur, ex deductis apud Merlin. *dec. 63. number. 16. & alias 456. part. 5. recent.* Otthob. *decis. 89. nu. 145.* 6

num.

num. 31. dec. 312. nu. penult. & finali par. 9. recent. & habetur formiter actum *in Anconitana onerum, sub tit. de regalibus ad materiam Vectigalium, disc. 104.* ac etiam *in Reggien. Consortii, sub tit. de Canonicis & Capitulo*, ac alibi; Ita absentia accidentalis, seu causativa non tollit propriam civilitatem, seu domicilium legitimè contractum.

7 Unde propterea, licèt ad effectum veræ & naturalis civilitatis requiratur nativitas in loco ad text. *in l. Cives, C. de Incolis lib. 10. l. assumptio, §. filius, ff. ad municipalem, cum concord.* per Barbos. *dicta alleg. 4. nu. 2. & 3.* Giurb. *dict. observ. 76. n. 1.* Merlin. *dec. 882. n. 1. & 2. Sypontina Archiepiscopatus 14.*
8 *Martii 1646.* Verospio, Capyc. Latr. *consult. 87. nu. 1.* ubi de quæstione, quando diversus est locus conceptionis à loco nativitatis.

9 Attamen si sequatur nativitas extra patriam originariam occasionaliter, quia nempè parentes ibi morentur occasione officii, feudi, militiæ, vel mercaturæ &c. habetur ac si verè & naturaliter natus esset in proria patria, Felin. *in cap. Rodulphus, num. 14. de rescriptis*, ubi loquitur de ipso nato extra ejus patriam *Ferrarien.* occasione officii, quod pater in alio loco exercebat, Menoch. *cons. 80. num. 9. cum sequent. & lib. 6. præsumpt. 30. numer. 16. & 17.* ubi exemplificat in ejus filiis, Grammat. *decis. 103. numer. 112.* Cyriac. *contr. 3. 292. num. 30. cum sequent.* latè Giurba *dicta observ. 76.* Otthob. *decis. 148. numer. 8.* & habetur *in dicta Anconitana onerum, sub tit. de Regalibus, disc. 104.* ac etiam *in Avenionen. sub tit. de matrimonio*, ubi an præceptum testatoris filiæ injunctum de nubendo cum Cive *Avenionen.* adimpleretur nubendo cum *Avenionen.* originario nato in Civitate *Parisien.* occasione servitii, seu militiæ apud illum Regem, cum similibus; Ita etiam docente communi praxi & observantia illarum nationum, quæ occasione mercaturæ extra patriam originariam morari solent; Ac etiam habemus in nobilibus Neapolitanis, qui pro majori parte natales extra eam Civitatem habere solent in eorum feudis, in Calabria, aliisque Regni partibus etiam remotis existentibus, Multò magis in hac facti specie, in qua duplex concurrebat circumstantia, una occasione exercendi munus Senatorium, altera morandi in patria tamquam in aere nativo utpotè magis salubri, & proficuo, ante ejusdem Marchionis infirmam valetudinem.

10 Atque dicebam considerandum esse, magnam esse differentiam inter casum, in quo disputetur, an per aliquem incolatum in loco, à quo deinde discedat, contractum diceretur necne domicilium, seu quæsita civica qualitas domiciliaria, quæ esset in quæstione, ad effectum, ut non imprimeretur, seu non acquireretur, Et casum, in quo dicta civilitate sine dubio jam legitimè impressa & acquisita, ageretur de illius amissione, cum hoc secundo casu importare diceretur pœnam, quæ inesse dicitur, ubi resultat admissio juris jam quæ-
11 siti, & competentis, ut distinguendo inter jus quæsitum & quærendum, Mantica *dec. 300.* Greg. & Adden. *dec. 220.* apud quos cæteri, & habetur præsertim actum *in dicta Avenion. sub tit. de matrimonio, & in Neapolitana hereditatis, sub tit. de fideicommissis*, ubi de distinctione inter conditionem repellentem à jure quærendo, & inducentem privationem juris quæsiti, & conferunt deducta *in Fanen. disc. seq.*

12 Quamvis autem hæc in puncto jurisita procederent, unde si ea disputari contigisset in plena Camera, ut meus erat sensus, probabiliter sperari debuisset resolutio super dictarum Constitutionum non obstantia, Nihilominus ex prudentialibus motivis determinatum fuit amplecti quamdam specialitatem ab eisdem Camerali bus oblatam, ut ea licentia, quæ ad sex menses aliis forensibus concedi soleat, haberetur ad plures annos, intra quos, stante dicti Marchionis infirma valetudine, probabiliter ejus vita finem haberet, ut eventus comprobavit, unde propterea punctus remansit indecisus.

FANEN. ADMISSIONIS AD CONSILIUM.

PRO JOANNE FRANCISCO THOMASINO.

CUM MAGISTRATU CIVITATIS FANI.

Casus disputatus in Sacra Consulta, & resolutus ut infra.

Disponente statuto, ut cives allecti, seu aggregati teneantur infrà annum acquirere in Civitate, vel territorio domum, vel prædium. An civilitas ad formam statutorum concessa suffragetur, vel potius evanescat si dictum implementum non sequatur in tempore, quamvis postea.

Pendente lite super civilitate, vel munere Consiliarii, si ea pendente litigans extrahatur à bussolo, An debeat admitti ad administrationem, vel potius possit prohiberi.

Et aliqua de intelligentia Statuti Fanensis super capacitate, & qualitatibus eorum, qui debent assumi ad munus consiliarii, Ac de subreptione, & nullitate indulti Apostolici super dicto munere, seu loco consiliarii, Et quibus competat jus opponendi de hoc defectu.

SUMMARIUM.

1 *Facti series.*
2 *Debitores Civitatis, vel alias cum ea litem habentes admitti non debent ad ejus administrationem.*
3 *Declaratur quando id procedat.*
4 *Idem habetur in militibus Hierosolymitanis, ut debitores thesauri admitti non possint ad munera.*
5 *Idem in tutoribus & curatoribus pupilli, ejus curam habentibus, quod declaratur quando id procedat.*
6 *Declaratur conclusio, de qua n. 4. super militibus Hierosolymitanis.*
7 *Possidenti danda est manutentio in jure votandi, seu interveniendi in Capitulo & Congregatione, vel similibus etiam lite pendente.*
8 *In specie ut lite pendente super civilitate, vel alia qualitate necessaria ad Magistratus, & officia Civitatis, interim possessor debeat manuteneri, non possit impediri.*
9 *Civilitas concessa sub conditione, vel onere ædificandi domum, vel aliud faciendi intra certum tempus, ac cesset, si id non impleatur; Et de differentia inter conditionem & modum.*
10 *Implementum etiam post tempus re integra admittitur.*
11 *De intelligentia Statuti Fanen. super habilitate ad munus Consiliarii, Et an qualitas originaria copulativè requiratur cum habitatione 25. annorum, vel sufficiat alternativa.*
12 *De materia subreptionis, vel obreptionis gratiæ, aut defectus intentionis; Et quæ hos defectus excusent, Et de differentia inter gratiam exequutam, & exequendam.*
13 *Negotia gravia & perpetua puta circa civilitatem pertinent ad totam Communitatem, vel Consilium generale, non ad solum Magistratum.*

DISC. XXXVIII.

Usque ab anno 1637. Jo. Franciscus Thomasinus Oppidi S. Constantii per Civitatem *Fani*, ejusque plenum Consilium admissus fuit ad prædictæ Civitatis civilitatem, atque in verum civem allectus, servatis tamen servandis ad formam statutorum, inter quæ illud cavetur, ut cives de novo allecti teneantur infra annum acquirere domum in Citate, vel aliquam possessionem in territorio, quod tamen infra annum sequutum non fuit, sed post plures annos domum, aliaque bona quæsivit; Cumque per eadem statuta disponatur, ad munus Consiliarii ejusdem Civitatis assumi non posse minores 25. annorum, ac etiam non nisi eos qui haberent originem paternam & propriam, & propriam acquisitam per habitationem 25. annorum. Isto autem requisito careret dictus Jo. Franciscus, cui opportunitas assistebat obtinendi ex gratia Apostolica, & per viam extraordinariam hoc adeò honorificum munus, ex eo quod haberet ejus filium in servitio Cardinalis Chisii Nepotis Alexandri VII. tunc Regnantis, Hinc proinde de anno 1664. per literas Apostolica in forma brevis obtinuit concessionem loci in Consilio pro se, & dicto ejus filio, cum speciali dispensatione dicto defectui habitationis per annos 25. & cum generali derogatione quibuscumque statutis, reformationibus, & dispositionibus in contrarium non obstantibus, etiamsi specificam, ac individuam mentionem requirerent, quæ literæ exequutioni, quamvis ut supponitur cum quadam protestatione, demandatæ fuerunt, unde propterea idem Jo. Franciscus in Consilio intervenit, aliaque plurium annorum spatio gessit, quæ per alios Consiliarios gesta fuerunt, vel geri consueverunt, ac etiam extractus fuit ad munus Magistratus, quod de facto exercuit; Circa verò annum 1668. sub nomine Magistratus dictæ Civitatis constitut

ex

ex Consalonerio & Prioribus, habitus fuit recursus ad S. Consultam, atque allegando nullitatem dictæ Apostolicæ concessionis tamquam subreptitiæ institum fuit dictum Jo. Franciscum deleri de numero Consiliariorum, eique inhiberi, ne in eo munere amplius se ingereret, Atque pendente tempore necessario ad habendas à Gubernatore informationes per Sac. Consultam desideratas, & priusquam causa formiter proposeretur, casus dedit, quod idem Jo. Franciscus extractus fuit unus ex Prioribus Magistratus, Unde propterea super duobus assumpta fuit disputatio, super hoc scilicet incidenti, an lite pendente deberet admitti ad dictum munus de Magistratu; illudque exercere, Ac etiam super negotio principali, Et proposita causa de mense Aprilis 1699. prodiit resolutio super solo incidenti administrandi necne dictum munus, ut scilicet si oppositio esset per solum Magistratum particularem, illa non admitteretur, sed manuteneretur in exercitio proximè imminentis bimestris, si verò esset totius Civitatis, seu Consilii generalis tunc suspederetur.

In hac igitur disputatione, ut dictum est, duæ fuerunt inspectiones, Una super dicto incidenti possessorii, lite pendente tam in munere Consiliarii, aliisque civilitatis præeminentiis, quàm in exercitio muneris Prioris, seu de Magistratu, Et altera in bono jure in petitorio, seu negotio principali.

Quatenus pertinet ad primam, oppositores principale fundamentum constituebant in generali dispositione text. *in l. 1 ff. pro, §. debitores, ff. de muner. & oneribus, & in l. 1. Cod. de debitoribus Civitatis. lib. 11.* ubi disponitur debitores Civitatis ad ejus administrationem admittendos non esse, allegando etiam *dec. 149. nu. 1. p. 5. recent.* & magis in specie *Bullam Regiminis*, §. 16. ubi pariter disponitur debitores, seu alios interesse habentes cum Communitate ad Magistratum non admitti; Atque hinc inferebant possessionem non suffragari, cum illa etiam posita, quinimò ubi etiam agereur de civè, seu Consiliario originario, & cum quo super civilitate, vel munere Consiliarii nulla adesset controversia, vel difficultas, adhuc dicta qualitas litis cum Communitate deberet eum repellere, seu impedire.

Contrarium dicebam esse probabilius, etiam cum sensu veritatis, quoniam allegata jura, ac etiam Bulla boni regiminis percutiunt casum debitoris Civitatis, seu obligati ad ratiocinia, vel aliud bursale interesse habentis, quod justè statutum est ex duplici ratione, Una scilicet, ne ita tempore suæ administrationis suum debitum suffocet; eoque non soluto curet liberationem, seu aliam Communitati præjudicialem provisionem reportet, Et altera, ut administratores metu ipsius inhabilitationis promptè, & fideliter suæ administrationis rationes reddant, ac reliquatum solvant, seu aliàs abstineant à ponendo in eorum manibus bona Communitatis, ejusque debitores effici; Ob quam rationem ita prudenter statutum est etiam in Sacr. Religione Hierosolymitana, cum debitores Thesauri, seu communis ærarii, vel aliàs ad ratiocinia obligati, concurrere non possint ad Commendas & Dignitates, vel officia Religionis *ex deduct. d. dec. 149. par. 5. recent. dec. 26. & 116. part. 7. & frequenter*; Secus autem ubi lis est super ipso statu personæ, nam alias esset in libito æmulorum civium aliquem donec vivit, inhabilitare, ita movendo litem in petitorio per plures annos verisimiliter duraturam, atque destructa remaneret juris regula, de qua infrà, quod in hujusmodi & similibus juribus lite pendente debet quis manuteneri.

Quod à simili probabam cum lis, quæ in jure habemus in tutoribus & curatoribus, aliisque legalibus administratoribus ad illud munus non admittendis, si sunt debitores, vel creditores pupilli, aut aliàs cum eo litem, vel interesse habent, sed si sunt jam admissi & possident, ac pendente possessione excitatur sub nomine pupilli per contutores, aut conjunctos aliqualis, & tunc aut illa est super mala administratione, & dubitatur in jure, an interim administratio sibi interdicenda sit, & sic impediendas effectus suæ possessionis; quod ex probabiliori sententia remissum videtur judicis prudenti arbitrio ex singulorum casuum particularibus circumstantiis regulando, ac non de facili interponendo pro suspensione, quoties adsint contutores, sine quibus ipse nihil explicare potest, sive eis non extantibus, dando unum, vel plures adjunctos, ex deductis per Franc. *dec. 404.* Menoch. *de arbitrar. casu 196. & alios*; Secus autem si lis esset super qualitate personali, puta, quod prætendere tur eum non esse legitimè conjunctum, ac cessare illam qualitatem, ob quam tutela sibi delata & demandata fuit, nam nunc lis verè & propriè non est cum pupillo, cujus nihil interest ab uno, vel ab alio administrari, quoties non concurrit dictum objectum concernens ejus interesse; sed potius est cum oppositoribus ad idem munus aspirantibus, ideòque in jure cautum non est ob hujusmodi excitatam litem interdicendam esse administrationem; Et idem juridicè dici potest, & forè praxis docet in proximè insinuato exemplo Religionis Hierosolymitanæ, quod ubi quis non esset debitor Religionis, vel ad ratiocinia obligatus, sed sibi objiceretur ab æmulis, vel concurrentibus, quod non haberet legitimas qualitates necessarias ad exercenda munera Religionis, sive ad obtinendas ejus Dignitates, quam nempè non benè suscepisset habitum, vel non benè fecisset caravanas, ut residentiam cum similibus, non debet ista lis impedire manutentionem in possessione, in qua ille reperitur; Et sic magna differentia est, ubi inhabilitas provenit ex interesse bursali, quod directè habeatur cum ipsa persona, cujus administratio habenda est, & ubi provenit ex qualitate personali, circa quam per æmulos, vel concurrentes lis moveri dicitur, Atque iste est casus omissus à Bulla, quæ in verbis solùm loquitur de debitoribus, vel obligatis ad ratiocinia, ut in simili advertit Cohell. *ad eamd. Bullam, cap. 44. nu. 30.*

Cessante autem hoc objecto, planum remanebat, quod cum hic esset jam in possessione tam civilitatis quàm muneris Consiliarii, ac etiam exercitii munerum Magistratus, & de facto esset imbussolatus, & sic pariter constitutus in quasi possessione futuræ administrationis ab extractione resultare debentis, debebat in ea manuteri, non solum ex regula generali tradita per Post. *de manut. observ. 10. n. 37. cum seq.* & per Rotam *in Oritana voti, decis. 8. par. 5. rec. alias 201.* apud eumd. Post. *cum plurib. concord.* agentibus de jure interveniendi in Capitulo, vel in Congregatione &c.

Sed magis specialiter & ad rem ex iis, quæ ceteris diligenter & elaborate collectis firmantur in indiuno per Fab. de Ann. *cons. 64. nu. 1. cum plurib. sequen.* ubi ponendo casum in specie illius, qui fuerat in possessione munerum Civitatis ante motam litem, & deinde fuerat imbussolatus pro futura extractione, quod lis ei mora super nobilitate, vel civilitate, aut defectu requisitorum Statuti non debeat impedire ejus extractionem & administrationem, quoniam bussula, seu matricula constituit in quasi possessione, ex collectis per Menoch. *lib. 2. præsumpt. 78.* ac diligenter per eumdem Fab. de Ann. qui plures feriatim refert, deducendo *num. 7. cum seq.* distinctionem in hac materia traditam per DD. Quod aut quis principaliter petit se declarari civem, vel nobilem, ac admitti ad bussulum, seu gubernium Civitatis, & tunc sub quæstione est, an si pendente hac lite eligatur, vel extrahatur, interdici debeat necne administratio, referendo opiniones hinc inde & inclinando in illam, quæ electo assistit ex authoritate Guttierez, & decisionis relatæ per Otalora; Aut verò agitur de illo, qui aliàs fuit de Magistratu, seu gubernio, ac etiam imbussolatus fuerat ante motam litem, & tunc omnino certum & constans dicit, ut id præstare non debeat impedimentum, atque ita num. finali refert decisum per Sac. Consilium. Et de consimili decisione, in casu tamen opposito habetur apud Fontanell. *de pactis clausf. 7. gloss. 3. par. 10. num. 43.* Ideòque sive oppositio esset per solum Magistratum particularem, sive per Consilium generale ac totam Civitatem, mihi videbatur, quod de justitia hec lis præstare non deberet impedimentum, cum dicta distinctio per me originaliter excitata in puncto principali oppositionis adversus gratiam Apostolicam percuteret punctum principalem petitorii, & an oppositores deberent auditi necnè, ut infrà.

Quovero ad alteram inspectionem, seu punctum principalem, duo erant objecta consideratione digna, cum reliqua continerent levitates discursu indignas. Primò quod Pontifex præsupposuisset dictum indultarium esse Civem, atque cum præsupposito civilitatis voluisse solùm exercere ejus supremam potestatem super duobus. Primò scilicet super dispensatione habitationis per spatium 25. annorum requisitæ per statutum; Et secundò super collatione illius muneris, ad quod per electionem ab ipsa Civitate, vel consilio cives assumi debent, Et sic noluisse gratiam facere super qualitate civilitatis in genere, quam præsupposuit, & quo præsupposito cessante dicebant gratiam corruere ex defectu intentionis.

Quod autem præfatus Thomasinus non esset civis, non obstante civilitate sibi tradita de anno 1637. deducebant ex eo, quod illa fuisset conditionalis ad formam statutorum disponentium, ut hujusmodi Cives allecti tenerentur infrà annum à die electionis acquirere domum in Civitate, vel aliquam possessionem in territorio, undè cum id adimpletum non esset, ita dicebant dictam civilitatem evanuisse, Ve-

Verum istud erat leve objectum, quoniam hoc implementum è statuto non adjicitur à parte antea, & tamquam conditio suspensiva impediens juris, vel emolumenti acquisitio-
9 nem, sed adjicitur à parte postea, & tamquam modus, quo casu implementum non sequutum in tempore, quoties non adest expressum pactum resolutivum, non causat privationem, seu amissionem juris quæsiti, sed solùm, vel suspendit aliquos ejus effectus & utilitates, vel jus præbet cum monendi cum præfixione termini ac subsequuta privatione, quatenus non adimpleat, juxtà communem ac receptam distinctionem, quam habemus inter modum & conditionem, ex plenè deductis præsertim *in Neapolitana hæreditatis, sub tit. de fideicommissis* & in aliis frequenter, cum sit certum ac receptum principium; Et in individuo oneris injuncti constituendi, vel acquirendi domum admisso ad civilitatem, aut aliud adimplendi, quod si statuto tempore non adimpleat, sed postea, non amittat civilitatem, sed solùm id suspendat aliquos ejus effectus, habetur apud Menoch. *cons. 131. n. 10. & cons. 132. nu. 19.* Gratian. *disc. 124. n. 11.* Adden. ad Buratt. *dec. 811. nu. 11.* & habemus generaliter in tot similibus, quoniam licet admissis ad Religionem Hierosolymitanam, ut gaudeant antianitate, aliisque præeminentiis per stabilimenta injungatur onus faciendi caravanas, seu alia adimplendi infra certum tempus, si infrà istud id non sequatur, non exinde resultat, quod ille desinat esse miles, sed solùm suspenditur, quod non currat antianitas, initianda ex tempore implementi; Idemque in provisis de Canonicatibus, vel Dignitatibus, qui ad formam statutorum debent aliquid adimplere, quia si non adimplent in tempore, non per hoc desinunt esse Canonici, sed solùm carebunt aliquibus emolumentis cum similibus.

Quod absque difficultate procedere dicebam, quando implementum jam subsequutum est, quamvis post tempus præfinitum, sed re integra, & non contradicente eo, cui adimplendum erat, nam tunc adimplementum post terminum
10 sufficit, juxta tex. *in l. si ita quis, §. Scia, ff. de verb. oblig.* Bart. Angel. Jas. & cæteri *in l. Insulam, ff. de verbor. obligat.* benè Rovit. *dec. 53. numer. 10.* Mantic. *dec. 270.* per totum Buratt. *dec. 569. nu. 4.* Adden. *ad eum dec. 571. num. 5. & 6.* Et hic erat casus.

Alterum erat objectum deductum ex eodem statuto, disponente ad istud Consiliarii munus non assumi nisi cives
11 de origine parentum, & propria, & de propria per habitationem 25. annorum cum ejus familia, ideòque oppositores dicebant copulativè per statutum requiri utramque qualitatem originis, & habitationis per annos 25. Papa verò huic secundo requisito dispensaverat, non autem primo, exinde inferentes ad generales receptas propositiones quod ubi duo obstant, remotio unius non sufragatur quoad alterum, Atque dispensatio strictè ad ejus præcisos limites tamquam exorbitans operativa, extendenda non est ad ea, de quibus non agit, Geminian. *cons. 33. n. 8.* & cæteri per Gonzal. *ad Regul. 8. glos. 13. nu. 97.* Greg. *dec. 87. & 109. utrobique n. 6.* Add. *ad eum, dicta dec. 87. nu. 96. & seq.*

Ita etiam inferendo ad vitium surreptionis, vel obreptionis ac defectum intentionis, quia si hæc statutaria dispositio etiam narrata fuisset, id retraxisset Papam, vel eum difficiliorem reddidisset, quod est subreptionis fundamentum.

Verùm, cum sensu etiam veritatis, dicebam hoc objectum nullius esse momenti, quoniam in vero statuti sensu, germanoque intellectu dictæ qualitates non copulativè, sed alternativè desiderantur, ut scilicet unam ex eis concurrens habere debebat, cum quælibet sufficiat ad veram civilitatem; Civis enim originarius dicitur ille, qui nascitur in loco, quamvis ejus pater in eodem loco natus non sit, Ac etiam ille qui licèt non sit natus in loco, habet tamen patrem ibi natum, cum sola quæstio sit circa originem mediatam avi, Ac verus etiam civis quoad munera & favores Civitatis dicitur domiciliarius, qui legitimum domicilium ad tramites juris jam contraxit; Sed quoniam controversum est in jure, quandò domicilium dicatur tale, quod hunc effectum producat, præsertim circa spatium temporis, ex iis, quæ in hac materia habentur deducta *in Reggien. consortii. sub tit. de Canonicis & Capitulo, & alibi*; Idcircò statutum ad hujusmodi dubietates dirimendas tempus habitationis præscribere voluit etiam longum, & à jure exorbitans, adjecta etiam qualitate habitationis cum familia, ut ita verus & indubitatus Civis effectus dicatur, ad excludendum modicum & accidentale domicilium; Nil obstante, quod omnes dictas qualitates copulet cum dictione *Et*, in qua per oppositores fundamentum constituebatur, quoniam licèt regularis ac propria hujus dictionis natura sit copulare, illaque copulativa dicatur, Attamen ratione subjectæ materiæ, ob absurda scilicet & inconvenientia aliàs resultantia, sive ob verisimilem voluntatem &c. receptum est illam stare posse alternativè, atque resolvi in dictionem alternativam *Vel*, quæ verificatione unius ex pluribus alternatis contentatur, juxta celebrem decisionem Franchi sæpius à Rota canonizatam, ut in sua materia *sub tit. de fideic.* præsertim *in Perusina fideicommissi de Corradis*, ut testatore alium filium substituente, sub duplici conditione copulatà cum dictione, *& si sine filiis & ab intestato decesserit*, ista dictio resolvatur in alternativam *vel*, ut sufficiat unam deficere; Et de eadem impropriatione in actibus inter vivos, ut dictio & resolvatur in *vel*, habetur actum *in Romana pecuniaria de Comit. sub tit. de credito*, ac in decisionibus in ea causa editis 1. *Aprilis* 1661. & 13. *Januarii* 1662. *coram Bourlemon.* cum aliis generaliter collectis per Barbos. *dict. 110. n. 28. & 37.*

Absurda verò, seu inconvenientia resultantia ex dicta copulatione observabam esse evidentia, & repugnantia tam sensui quàm literæ statuti; Primò quia idem statutum ad capacitatem hujus muneris contentatur ætate naturali annorum 25. quod implicat cum requisito habitationis cum propria familia, dum ita supponitur, ut habitator sit caput familiæ tamquam propriam familiam ibi habens, quòd verificabile non est, durante infantili & pupillari; quinimò vix durante minori ætate, ut clarè ad sensum; Secundò quia antiquissimus ac verus civis & nobilis originarius exclusus remaneret ab hoc munere, si ut frequenter contingit in viris, natalibus, divitiis, vel literis, aut armis magis qualificatis & conspicuis, in eo non verificaretur continua habitatio per spatium 25. annorum, & sic viri magis experti & qualificati, tales suprà alios effecti per praxim in Romana Curia, seu moram in bello aut in aliis Principum aulis remanerent incapaces, quo nil absurdius; Et tertiò quod etiam cives veri & originarii per propriam nativitatem, & successivum longissimum & continuum domicilium adhuc essent incapaces, eo quia pater in eodem loco natus non esset.

Omnem difficultatem removente subsequuta observantia quæ in quibuscumque actibus est optima intrepres, ut in specie statutorum advertitur *decis. 59. num. 12. & sequen. par. 10. rec. Cæsaraugustana portionum* 16. *Junii* 1659. Albergato, & frequenter, cum habentes unam ex dictis qualitatibus passim ad hæc munera admissi fuerint.

Præterea dicebam, quod hæc materia subreptionis, vel obreptionis, aut defectus intentionis dicitur potius facti quàm juris, utpotè metienda ex conjecturis & adminiculis aliisque facti circumstantiis, & ex quibus desumenda est verisimilis Principis concedentis voluntas, & an taciturnitas, vel respectivè expressio illarum circumstantiarum, ex quibus hic defectus deducitur, verisimiliter retraxisset, seu difficiliorem reddisset concedentem necne. Ideòque dicitur materia arbitraria, ex deductis per Gregor. & Addon. *decis. 150. num. 4. 10. & 11.* Merlin. *dec. 243. num. 8. & 9. dec. 83. nu. finali, par. 7. rec. & frequenter*; Atque solùm genericam cogitationem, seu virtualem, ac verisimilem, aut per æquipollens adid sufficere advertitur *dec. 102. num. 20. & 21. part. 5. rec. plene dec. 107. num. 25. part. 10. & sæpius*, Ad quam verisimilem voluntatem desumendam multum attenditur qualitas personæ, cui gratia concessa est, an scilicet sit Principi cognitus & dilectus, itaut non obstante, quod tacita, vel expressa fuisset altera qualitas, adhuc fuisset concessurus, ut cæteris collectis advertitur *decis. 12. num. 41. & 464. num. 14. par. 5. rec. Romana Beneficiatus S. Petri* 14. *Maji* 1655. Bevilaqua, & in aliis pluries; Prout adverti solet ad amplitudinem verborum, cum quibus obstantiarum derogatoria concepta est, ut advertitur *decis. 506. num. 5. par. 1. rec. & dicta decis. 101. num. 22. par. 5.*

Hæc autem omnia concurrebant, quoniam derogatoria concepta erat per verba ampla & effrænata, ibi, *quibusvis reformationibus in contrarium aliisque dispositionibus etiam juramento &c. ac specificam & individuam mentionem requirentibus &c.* Atque gratia concessa fuerat intuitu filii ejusdem Joannis Francisci, actualis, & grati familiaris Cardinalis Nepotis, ut suprà.

Item in hac materja ponderabam, pro regulando dicto arbitrio, in quo illa tota reposita est, magnam esse differentiam inter casum, in quo agatur de hac inspectione super gratia adhuc non executa, ad effectum judicandi, an sit exequenda necne, & casum conversum, in quo illa jam exequuta summque effectum sortita cum subsequuta possessione, agatur de illius formali retractatione; Primò enim casu priùs ipsi gratiato quam actori petenti gratiæ exequutionem incumbit onus justificandi gratiam, itaut oppositoribus gerentibus partes

rei,

rei, sufficiat vincere per non jus, Atque per denegationem executionis nulla positiva injuria, vel notabile dedecus resulare dicitur, cùm sufficiat id explicari per actum tacitum negativum, seu abstentivum; Secus autem in casu converso, in quo præsumptio est pro gratia jam exequita & effectuata, ideòque oppositores gerendo partes actoris gravantur onere plenè & concludentèr probandi illum defectum, quem allegant pro fundamento intentionis; Ac etiam quia judex facere debet actum positivum formalis retractationis, ex qua resultat injuria positiva & dedecus, ideòque magis circumspectè procedendum est ob axioma, *quod turpius efficitur, quam non admittitur hospes*, quo etiam legistæ utuntur, ut per Alex. *cons.*213. *num.*7. *lib.*7. Surd. *cons.*64. *nu.*7. Ponderando etiam deducta *in Calaguritana beneficiorum de Bilbao* coram Bichio, *decis.*25. & 29. post Zuffum *de legitim. processu*, de qua in sua materia *sub tit. de Beneficiis*, circa differentiam notabilem, quæ injure consideratur inter easum, in quo agatur de privando aliquem beneficio, seu jure assequito, Et alterum, in quo agatur de repellendo à beneficio assequendo, ut in hoc secundo sufficiat sola diffamatio, seu levis probatio, in altero autem desideretur probatio perfecta & concludens.

Demùm ponderabam, & Sacra Consulta ut supra probabilem censuit ponderationem, quod circa hanc oppositionem exaudiendus non esset solus Magistratus particularis constitutus ex Consalonerio & Prioribus, Tum ex prudentiali motivo, ut id ex privata æmulatione unius, vel duorum resultare possit, ut frequens experientia docet; Tum etiam ex motivo legali, quod ad Magistratum particularem pertinet agere solùm concernentia currentem & ordinariam administrationem Civitatis, alia verò gravioria negotia perpetuitatem præseferentia pertinent ad totam Civitatem, eumque populum, vel saltem ad Consilium generale, per quod totus populus representatur, *ad text. in l. finali. Cod. de vendit. rerum Civitatis, lib.*11. ubi communiter DD. ade quibus Menoch. *consil.*80. *numer.*22. *& seqq.* Cacheran. *decis.*39. Rot. *decis.*39. *dec.*447. *part.*5. *rec.* apud Celsum *dec.*383. *& frequentius*; Ac etiam quia unum quodque dissolvendum est eodem vinculo, quo est ligatum, Ideoque cùm civilitas de anno 1637. per totum populum, seu Consilium generale concessa fuisset, unde quidam quasi contractus ita initus fuit, idemque sequutum esset in executione dictæ gratiæ & admissione ad bussoluim; idcirco totius Civitatis consensus in hoc distractu necessarius erat, quamvis eo etiam accedente, nisi aliæ ignotæ accedant facti circumstantiæ, adhuc in hoc statu mihi improbabilis videretur oppositio;

Occasione autem disputandi punctum possessorii, de quo principaliter actum fuit, illudque sub die 17. Maji 1669. pro Thomasino resolutum, ipsum quoque negotium principale implicitè decisum fuisse videtur, quoniam ex præmissis Sacra Consulta credidit oppositam subreptionem non adesse. Quatenus verò pertinet ad punctum possessorii advertebam ut supra quod distinctio cum qua in prima propositione processum erat, an oppositio esset totius Civitatis, vel aliquorum de Consilio, seu Magistratu nil faceret ad rem; quoniam aut oppositio habebat subsistentiam, aut non; Si habebat, cùm hæc sit actio popularis, in qua quilibet dici potest interessatus, necessarium non erat ut tota Civitas esset in causa; Et si habebat, nil referebat totam Civitatem opponi cum ipsa, gerendo partes collitigantis, cum tollere non possit possessionem collitiganti competentem ejusque effectum; juxta casum de quo *in d. cons.*94. Fab. de Anna, ubi erat totius Civitatis, vel loci oppositio, Ideoque inspectis terminis juris communis, dicta distinctione neglecta, certum videbatur jus hujus partis in possessorio, & ne impediri posset in exercitio Magistratus.

Non negabantur hæc per oppositores, quando secluso dicta *Clementina Constitutione* cum dictis terminis tantum procedendum esset, sed insistebatur in hac lege particulari, per quam cum effrænatis ac omnis verbis inhabilitantur nedum debitores, vel ad ratiocinia obligati, sed etiam quamcumque litem, vel controversiam habentes, atque ad hoc restringebatur difficultas; Pro cujus solutione observabam dictam constitutionem, §. 16. tres continere partes; Unam; in qua inhabilitantur usurpatores, occupatores, & detentores bonorum Communitatis, Alteram; in qua inhabilitantur ejusdem Communitatis debitores, seu aliàs obligati ad reddendas rationes gestæ administrationis, donec solutio, vel redditio rationum sequuta sit, & neutra ex his adaptabatur ad casum; Tertiam demum generalem, in qua oppositores fundamentum constituebant, inhabilitativam eorum qui quascumque lites & controversias contrà ipsam Communitatem haberent.

Istam verò, etiam cum sensu veritatis, dicebam intelligendam esse de illis litibus, in quibus Communitas gerendo formalem personam collitigantis, contenderet de damno, vel respective commodo ex victoria, vel succumbentia resultante, quod percutiret peculium, seu aliud interesse ipsius corporis Communitatis, complexivum totius populi, omniumque ejus ordinum, & sic tam nobilium, quàm popularium & comitatensium, ut comprobare videntur illa verba personalia *contra ipsas Communitates*, denotantia, quod lis percutiret totum ipsum corpus politicum, seu totam Universitatem, Quod ad præsentem controversiam adaptari non poterat, dum lis nullum percutiebat interesse ipsius Communitatis, cujus nulla utilitas resultabat si gratia declararetur subreptitia, nullumque damnum positivum, vel diminutio patrimonii, si declararetur valida, sed verè & propriè erat cum illis civibus, qui habentes necessarias qualitates aspirabant ad locum Consiliarii per hoc Indultum occupatum, vel cum aliis imbussolatis, qui extrahi sperabant in locum extracti, qui esset inhabilis; Aut ad summum cum solo ordine illorum nobilium, seu civium qualificatorum, ex quo constituitur consilium; Dando in hoc idem supra insinuatum exemplum tutoris, quia si litem, vel interesse habet cum ipso pupillo, cujus utilitatem, vel damnum, bonus, vel malus litis eventus causare potest, rectè intrat inhabilitatio, sed si lis moveatur per illos de parentela, quibus aliàs tutela deferenda esset, quatenus tutor ob aliquem personalem defectum, sive ob cessantem in eo parentelam, removeri deberet, tunc dici non posset, quod lis esset cum ipso pupillo, & hic videbatur casus.

Ponderando etiam à simili terminos *text. in l. ade, C. locati* de facultate competente alicui expellendi conductorem pro usu proprio, quod illa competit, quando usus proprii necessitas superveniat inopinatò post locationis contractum, secus autem si illa de tempore contractus vigebat, vel prævideri poterat; Sive ea quæ habemus de facultate competente debitori compensandi cum credito sibi supervenio adversus proprium creditorem, quod non intrat pro illo credito, quod jam sibi competebat, ac præexistebat de tempore contracti debiti cum similibus, quæ rectè ad casum adaptari poterant, cum hæc opponendi causa de tempore, quo facta fuit imbussolatio, jam præexisteret; Ideoque cum eadem *Clementina Constitutio*, nedum inhabilitet litigantes, seu aliud interesse habentes, ut supra, sed etiam gravibus penis afficiat eos eligentes, vel admittentes, atque oppositores allegarent pendentiam litis usque ab initio executi Indulti per oppositiones & protestationes, Hinc resultare dicebam quod ipsi ita allegarent propriam turpitudinem, proprium que delictum, dum collitigantem non solùm admiserunt ad Magistratum in alio bussolo, quandò fortè justam excusationis causam habebant, quòd scilicet adhuc duraret illa reverentia, ob quam ipsum Indultum executioni demandatum fuerat, sed admiserunt ad istud ultimum bussolum de tempore quo ista causa cessaverat, cum ex benè deductis apud Fab. de Ann. *cons.*94. jus imbussolati non consistat in extractione, quæ est effectus casus & fortunæ, sed consistat in ipsa imbussolatione, quando de Magistratu effici dicitur in substantia, seu habitu, dilato solùm effectu, seu executione in tempus extractionis.

Et nihilominus dicebam sufficere ex his reddi probabiliter dubium, an Constitutio prædicta capiat casum necne, Tum quia in casu dubio lex nova particularis interpretanda est ad limites juris communis, à quo passivam recipit interpretationem. Tum etiam quia id sufficit, ut interim tanquam exceptio dubia & altioris indaginis admitti non debeat in hoc summariissimo possessorio, circa quod quotidianum in foro habemus, quod illi etiam obstat *decretum irritans*, & clausula *sublata*, ex quibus possessio inficitur, ac habetur pro non possessione, Et tamen si dubium est, an lex, vel dispositio continens dictas clausulas adaptetur ad casum necne, non impeditur manutentio, Ita pariter in facultativis & similibus, etiam in hoc summariissimo judicio admittendis, quoniam id procedit, quando certum ast adesse qualitatem inhabilitativam, seu reddentem possessionem non manutenibilem; Multò magis ubi probabilius est legem non obstare, ac etiam concurrit assistentia boni juris, ob quam facilius huic possessorio remedio locus datur, Et ex qua ratione laudabilis Curiæ stylus est, etiam in hujusmodi, vel alterius possessorii disputatione, de bono jure saltem summatim gustare, quamvis vulgaris & quotidiana propositio sit, quod in hoc judicio non quæritur de justitia, vel injustitia, sed attenditur nudum factum possessionis, cùm id fiat ad ipsam possessionem melius colorandam, ac facilius eam reddendam manutenibilem.

FERRARIEN.
REGIMINIS STUDIORUM PRO MAGISTRATU PARTICULARI CUM CONSILIO GENERALI CIVITATIS FERRARIÆ.

RESPONSUM.

An Consilium generale repræsentativum totius populi, seu civitatis, cui ex legibus competat aliqua administratio, vel præeminentia possit istam concedere, & demandare Magistratui particulari, & quatenus posset an sit quandocumque revocabilis necnè; Et de ejusdem juris exercitio pœnes aliquos de corpore universali residente, quamvis ipsum jus habituale pœnes totum corpus resideat.

SUMMARIUM.

1 *Facti series.*
2 *Ratio quæstionis.*
3 *Novitates damnabiles.*
4 *Studia administrantur per Principem.*
5 *De præeminentiis Civitatis Ferrariæ adinstar Bononiæ.*
6 *Ea quæ resident pœnes Magistratum particularem dicuntur existere actu, & in exercitio, habitu verò existunt pœnes totam Civitatem.*
7 *Dantur exemplaverisipatronatus, feudi, juris conferendi, & similium.*
8 *De ratione, ob quam administratio debet esse pœnes paucos.*
9 *De utroque Consilio generali, & particulari.*
10 *Quod electio administratorum, ac etiam explicatio graviorum negotiorum pertineat ad totam Civitatem, totumque populum. Et de consuetudine, quod prædecessores eligant successores.*
11 *De potestate Capituli Sede vacante, ut eam exercere debeat per unum.*
12 *An facultas per Consilium generale demandata magistratui sit revocabilis, vel affirmativa.*
13 *Quando constat de titulo in facto, vel revocabili, tunc possessio quantumvis longa non suffragatur.*
14 *De ratione, ob quam facultas, de qua nu.*12. *non est revocabiles.*
15 *Quod administratores prædecessores non possint sibi eligere successores.*

DISC. XXXIX.

1 POst devolutionem Civitatis, ac Status Ferrariæ ad Sedem Apostolicam, *Clemens VIII.* sub cujus Pontificatu illa effectum sortita est, præfatam adiens Civitatem, de anno 1599. ultra multa privilegia & præeminentias quas illi satis liberaliter concessit, præscripsit etiam formam, seu modum, quo mediante regi deberet ejusdem Civitatis Communitas, cum Consilio scilicet Generali certorum Virorum, unde *Magnum*, seu *centum virale* nuncupatur, totius populi repræsentativo, & cum Magistratu particulari habente actualem administrationem juxta communem usum omnium ferè Italiæ, præsertim verò Status Ecclesiastici Civitatum, ut patet *ex disc. præc. & disc.*30. & 31. *ac aliis, hoc eodem tit.* Cùmque in eadem Civitate adesset Academia, seu publica Universitas studiorum, Hinc inter alias leges tunc prodicta Civitatis administratione editas, fuit illa, ut studiorum regimen, cum electione lectorum, ac assignatione distributione, & augmento stipendiorum, cum aliis ad idem regimen pertinentibus spectaret ad dictum Consilium, De anno verò 1601. Et sic in primo triennio in quo studiorum reformatio juxta leges, vel stylum facienda erat, idem Magnum, seu Generale Consilium, prævia narrativa, quod ob difficultatem convocandi semper ipsum Consilium Generale aliaque inconvenientia, id non de facili practicari poterat, cùm interventu & authoritate Cardinalis Legati, dictam facultatem transtulit in Magistratum particularem, cujus primus, seu caput nuncupatur *Judex Sapientum*, cui Magistratui adjuncti sunt duo alii officiales *studii Reformatores* nuncupati de ipso corpore Consilii, & ab eodem adinstar aliorum de Magistratu eligi soliti, ex quibus omnibus constituitur Congregatio, quæ *Studii* nuncupatur, atque ita pacificè servatum fuit continuato spatio annorum 67. post quorum decursum excitata fuit difficultas, quod id fieri non potuerit, atque retroacta observantia abusui magis referenda esset, ex eo fundamento, quòd præfatum Consilium Generale potestatem non haberet derogandi dictæ legi Pontificiæ, neque absque causa necessitatis, vel utilitatis hanc 2
facultatem à se abdicare, & in alterum transferre, vel ex dispositione text. *in l. finali, C. de vendit. rerum ad Civitatem pertinentium lib.*11. Vel ex eo, quod cùm hæc protestas per Papam ipsi Consilio specialiter delegata sit, non poterat delegatus ad certum negotium, seu certam causam particularem alium subdelegare, Atque super hoc in notula transmissa tota disputatio ibi circumferri videbatur, an scilicet ista esset jurisdictio delegata particularis, vel potius concessio jurisdictionis ordinariæ, vel delegatio ad Universitatem, unde resultaret facultas subdelegandi.

Super his autem ex parte dicti Magistratus, seu Congregationis Studii consultus, Respondi parum probabilem videri 3
hujusmodi excitatam difficultatem, Tum ex generali axiomate, ut ea quæ diu servata sunt, atque longam habuerunt durationem, immutari non debeant, ad communiter notata per Canonistas *in l. in cap. cum consuetudinis, de consuetud.* & Civilistas *in l. rebus, ff. de const. Principum, ad tex. in cap. quis nesciat, un decima distinctione, & c. hæc autem*, 30. *distinctione*; & advertitur præsertim supra *in Forolivien. disc.*35. ubi patet Sac. Consultam cum hoc axiomate prudenter processisse, ut observari deberet solium, cùm frequentius novitates inconvenientia parere soleant.

Tum etiam proximè & stringenter, quia revera id non importabat abdicationem dicti juris à Consilio, ejusque transationem in alteram personam diversam, itaut speciem alienationis redoleret, ac propterea dicebam extraneos remanere, tam terminos text. *in l. finali, Cod. de vendit. rer. ad Civitatem pertinentium*, quàm dictos alios terminos jurisdictionis ordinariæ, vel delegatæ, seu facultatis subdelegandi; Cùm enim ante devolutionem dicta Universitas, seu Academia administraretur per Ducem tanquam Principem, seu Magistratum ab eo deputari solitum, eo modo quo videmus in magnis & celeberrimis Studiis Neapolitan. Patavin. & similibus, Atque id esse de rebus ad supremum Principem spectantibus ejusque curæ incumbentibus, quæ non nisi ejus authoritate obtineri posse, plenè habetur apud nostrum eruditissimum Regnicolam Borellum *de præstantia Regis Catholici, cap.*34. & latius *cap.*40. Unde propterea stante devolutione, jurisdictiones, facultates, & præeminentiæ residentes pœnes feudatarium, de jure, alio non expresso, tanquam per revisionem ad suam primævam causam competere deberent Summo Pontifici, seu Cardinali Legato ibi explicanti eas partes, quas Dux ante devolutionem explicabat. 5
Hinc Summus Pontifex, ut huic Civitati ad immediatam Sedis Apostolicæ subjectionem & obedientiam redeunti, quo majores fieri possent, concederet præeminentias, illamque præsertim in omnibus exæquaret adjacenti, & forsan æmulæ Civitati Bononien. dum in omnibus & adinstar, eaedem præeminentias Oratoris apud Sedem, Auditoris Rotæ, ac Advocati Concistorialis pariformiter concessit, inhærendo vestigiis *Julii II.* quando dicta Bononiensis Civitas excusso Tyrannorum jugo ad immediatam obedientiam & jurisdictionem Sedis Apostolicæ devenit, ita pariter hanc prærogativam administrandi publicam Academiam ad instar Bononiensis concedere voluit Civitati, ne aliàs illa prætendi posset per Cardinalem Legatum, dirigendo concessionem in dictum Consilium tanquam constitutivum, seu repræsentativum totius populi totiusque Civitatis, non autem quod præcisè in hoc electa esset industria dicti Consilii Generalis, quodque aliàs dicta administratio sequi non posset.

Atque in hoc mihi videbatur consistere æquivocum asserentium id esse contrarium præfatis legibus, quibus derogari non potuerit, quoniam præfatum jus, seu præeminentia verè residet & continuat pœnes ipsam Civitatem, ejusque Consilium tanquam Civitatis repræsentativum, absque eo quod desuper caderent termini alienationis, seu traslationis. 6
Cùm enim Magistratus particularis esset pars, seu membrum ipsius Consilii Generalis, ex quo ad tale munus ipsi consiliarii, seu Decurriones assumuntur, prout etiam & duo Reformatores; Hinc proindè id solum operatur, ut exercitium illius juris, quod habitu est pœnes omnes, pro faciliori ac meliori administratione sit pœnes aliquos tantum de eodem corpore, Ad instar eorum, quæ habemus in materia juris-

patro-

patronatus competentis alicui familiæ, seu generi personarum, quoniam illud tanquam individuum residet pœnès omnes, & quemlibet eorum insolidum, ex plenè collectis per Bellon. Jun. *de jur. accresc. q.6. cap.* 48. Et tamen frequenter exercitium pœnès aliquos tantum, puta unum, duos, vel tres seniores, seu pœnès illum, qui primogenitus, seu majorascus, aut caput domus dicitur, esse solet, ex deductis per Ciarlin. *controv.* 222. *ubi latè concordantes*; Quod etiam frequenter verificatur in feudis quamvis dignitatis & de sui natura individuis juxtà usum Lombardiæ, quod ipsum feudum utpotè individuum pœnes omnes agnatos, & à lege investituræ vocatos insolidum residere dicitur, commoditas verò ac exercitium dividitur, ex deductis in *Mutinen. feudorum, sub tit. de feud. disc.* 8. sed frequenter administratio præsertim jurisdictionis esse solet pœnes primogenitum, seu majorem natu, cadente solum quæstione, de qua *sub tit. de fideicom. disc.* 1. *cum plur. seq.* an major natus dicatur ille, qui talis est per naturam & veritatem, spectata sola prærogativa ætatis, vel potius spectata prærogativa lineæ.

Idemque frequenter habemus in jure conferendi beneficia competen. Capitulo, vel Collegio, quod tamen ex Statuto, vel consuetudine explicari solet, vel per Canonicum Decanum, per Turnarium, seu Hebdomadarium, qui nomine totius Capituli, seu Collegii conferre dicitur, continuante jure pœnès ipsum corpus universale absque aliqua abdicatione, seu translatione; Et magis frequenter praxis docet in cura animarum annexa alicui Capitulo, seu Collegio, aut Monasterio, quoniam habitualiter illa residet pœnès ipsum Collegium, seu Capitulum, exercitium verò pœnès Vicarium, cum similibus.

Et sic mihi videbatur casus, ita exigente subjecta materia, seu rationis identitate, ob quam exercitium dictorum jurium pœnès omnes habitu residentium restringitur adunum, vel aliquos; Cùm enim pro recta studiorum administratione indagare oporteat sufficientiam, applicationem, & mores Lectorum, & an illi confirmandi, vel reformandi sint; Prout circa stipendia, an debeant augeri juxta mensuram meritorum, idque pendet magis à secretis & diligentibus informationibus, idcircò omninò congruum, imò necessarium videtur id à modico numero explicari, cum publicitas in Consilio Generali eo numero 100. virorum constituto magna inconvenientia produceret, atque res videretur impracticabilis.

Ad quod comprobandum deducebam determinationem Sacr. Consultæ *in forolivien. de qua supra, disc.* 31. quod quamvis potestas admittendi aliquem ad Consilium in locum Consiliarii deficientis resideret pœnès Consilium generale, ita legibus expressè disponentibus, attamen facultas indagandi vitam, & mores, ac idoneitatem admittendorum restricta est ad Consilium parvum, seu secretum, ut ibi.

Quod in specie ponderabam ex eadem ratione practicari in earumdem Civitatum regimine, siquidem de jure electio Priorum, seu Administratorum pertinet ad totam Civitatem, totumque populum in Generali Consilio congregatum, undè propterea comprobatur consuetudo, ut facultas resideat pœnès Magistratum particularem, quodque prædecessores sibi eligant successores, ex deductis per Franch. *dec.* 201. & Rovit. *in pragm.* 1. *de administrat. Universitatum*, ubi plenè disputat, atque hanc consuetudinem substinere conatur; Prout alienationes bonorum Communitatis, aliaque graviora negotia perpetuum statum, seu perpetuum præjudicium redolentia pariter à toto populo congregato in Consilio Generali de jure explicari debent, & tamen ferè ubique rationabilis usus introduxit, ut hæc fiant à Consilio ex aliquorum tantùm civium numero constituto, ita dicto Consilio habente solum exercitium illius juris, quod pœnès totum populum adhuc perseverat.

Et de jurisdictione, ac præeminentia Capituli Cathedralis administrandi Ecclesiam sede vacante, quod ex statuto, vel consuetudine ejus exercitium residere valeat pœnès Archidiaconum, seu aliam Dignitatem privativè ad ipsum capitulum habetur *dec.* 194. apud Post. *de manut.* atque Sacr. Conc. Trid. *sess.* 24. *de refor.* pro necessitate, id statuit *c.* 16. ut in unum hæc jurisdictio in exercitium transferri deberet, cum similibus.

Procedebant hæc de plano in ordine ad potestatem dicti consilii Generalis faciendi præfatum decretum, dictamque administrationem demandandi Magistratui, seu Congregationi particulari, itaut actus dici non posset invalidus ex defectu potestatis, ut per novitatis excitatores pretendebatur; Difficultas autem residebat, An eidem consilium volenti per seipsum ad normam dictatum legum hoc regimen reassumere, dictamque demandatam potestatem revocare, id fieri posset necne; Et quando non urgerent supradictæ rationes, ex quibus per quamdam speciem necessitatis pro recta administratione rationabiliter ita statutum fuit, certum videbatur id prefato Consilio licere, non obstante adeò diuturna observantia annorum 67. Licet enim juxta generalem regulam textus *in l. omnes, & l. sicuti, Cod. de præscript.* 30. *vel* 40. *annorum*, omnes jus præscribatur, ac etiam ex juris canonici dispositione, ubi vehemens juris resistentia non obstat, consuetudo, seu observantia quadragenaria, etiam in iis, quæ sunt contra jus, attendatur, potissimè verè ubi concurrit aliquis titulus putativus, qui in præsenti ex dicto decreto, ac etiam literis Apostolicis ejusdem Clementis VIII. de quibus infra resultare videbatur, Attamen reflectendo ad veritatem, istæ consideraciones, quæ more Advocati, seu Consulentis ad causæ opportunitatem deduci, ac de facili exornari poterant, cum copiosis allegationibus, & regularum cumulis ignaro vulgo placentibus, subsistentiam habere non videbantur, dum constabat de initio, seu titulo, cujus vigore per hujusmodi spatium hæc administratio penès dictum Magistratum, seu Congregationem fuerat, qui titulus erat merè precarius, & consequenter de sui natura quandocumque revocabilis, ad *text. in l.* 1. *& toto tit. ff. de precario*.

Ubi enim constat de initio, seu titulo, cujus vigore aliquis possedit, tunc si talis titulus est infectus, seu de sui natura revocabilis, ac non tribuens jus proprium, puta ex precario vel administratione, aut locatione, & conductione cum similibus, tunc possessio quantumvis longissimi, & diuturni temporis nullum jus præbet, neque ad aliquam præscriptionem sufficit, utpotè referibilis ad dictam causam, ob quam actus non proprio, sed alieno nomine initus est juxta theoricam Innocen. *in cap. dudum, de decim. ubi cæteri Canonistæ, cum concord.* per Capobl. *de Baron. prag.* 11. *n.* 151. *& seqq. & habetur plenè in Sabinen. exemptionis, sub tit. de Regalib. disc.* 47. *& disc.* 3. *sub tit. de feud.*

Credebam tamen hujusmodi facultati revocandi locum non esse debere ex dicta ratione rectæ administrationis, quæ penes totum Consilium in exercitio sequi non posset absque pluribus inconvenientibus, adeout nisi decretum esset, ita ex integro decernere oporteret, vel congrueret, Unde tam dictum decretum de anno 1601. quam subsequuta diuturna observantia pro meo judicio, attendi debebant, potius in ordine ad quamdam declarationem ejus, quod de jure, & ex qualitate subjectæ materiæ facere oportebat, seu congruebat, Eodem modo, quo totus populus illam potestatem administrandi Communitatem sibi de jure incumbentem transtulit in Magistratum particularem, quoniam habent quidem hæc initium, seu originem à causa voluntaria, & quadam specie precarii, seu commissæ administrationis, non indè tamen datur facultas revocandi, cum retractari non debeant ea, quæ facienda ex intego venirent, si facta non essent, Eatenus autem apud Franch. *d. dec.* 201. cum aliis per Rovit. *d. pragm.* 1. *de administr. Universitatum*, dicitur toleramdam non esse diuturnam observantiam, quod jus eligendi administratores residens penès totam Civitatem, seu totum populum, competat Illis de Magistratu, qui successores sibi eligant, quatenus id irrationabile videatur, ac habens juris resistentiam ob speciem monopolii, & Communitatis supplantationem, quod ita aliqui tantum ejus tyranni, & necessarii administratores redderentur, alternatim unis alios nominantibus, seu eligentibus, absque eò quod uni alios compellerent ad redditiones rationum; Unde propterea Sacra Congregatio pluries damnavit in Confraternitatibus, seu Congregationibus consuetudinem, quod prædecessores administratores sibi eligerent successores eligendos à tota Cofraternitate, seu Congregatione, ideoque dicebam punctum esse in ratione possidendi magis quam in ipsa possessione.

Satis etiam dictum defectum potestatis revocandi suadebant literæ Apostolicæ ejusdem Clementis VIII. de subsequenti anno 1602. Cùm enim Pontifex, quamdam gabellam pro hujus studii substentatione assignasset, ejusdem gabellæ administrationem commisit dictæ Congregationi particulari nullo facto verbo de consilio Generali, unde vehemens argumentum resultat, quod dicta decretatio, seu provisio anni præcedentis facta esset cum participatione, & consensu ejusdem Pontificis, quem omninò probabile est ab illò primo Cardinali Legato, stante tali temporis brevitate, certioratum fuisse; potissimè quia iste Pontifex donec vixit, reputando, & meritò, istum Statum tamquam filium temporali Principatui Sedi Apostolicæ ab ipso genitum, seu cooptatum, quandam peculiarem curam ejus negotiorum, etiam in mi-

in minimis habuit, unde hæc omnia insimul conjungendo, mihi videbatur rectè intrare propositionem supra initio insinuatam, ut immutanda non sint ea, quæ longam durationem habuerunt.

ROMANA IMAGINIS, SEU CONCESSIONIS SITUS PRO PP. SANCTÆ MARIÆ IN CAMPITELLO CONGREGATIONIS LUCENSIS, CUM CUSTODIBUS HOSPITALIS CONSOLATIONIS

Casus disputatus coram Cardinali deputato.

An laici administratores piorum locorum habere possint dominium imaginum, & reliquiarum existentium in aliqua Ecclesia privativè ad clericos eidem Ecclesiæ inservientes; Vel quale jus, seu præeminentia hujusmodi laicis competat.

Et quid importet jus honorificum, vel præeminentia competens fundatori, vel restauratori alicujus Ecclesiæ; Et quando per restaurationem acquiratur necne præeminentia patronalis.

SUMMARIUM.

1 *Facti series, seu historia circa imaginem S. Mariæ in Porticu.*
2 *Ubi aliquid conceditur, censentur concessa omnia ea, sine quibus id effectum sortiri non potest.*
3 *Concessio Principis in dubio censetur sine tertii præjudicio.*
4 *Fortius illa Papæ ob regulam de jure tertii quæsito non tollendo.*
5 *Confirmatio non alterat naturam rei confirmatæ, neque aliquid plus tribuit.*
6 *Confirmatio intelligitur facta sine tertii præjudicio.*
7 *Quomodo confirmatio operetur aliquid plus remissive.*
8 *Laici sunt incapaces dominii reliquiarum & rerum spiritualium, sed eorum jus importat administrationem, & præeminentiam honorificam.*
9 *Quid in capellis, & sepulturis.*
10 *Aliud est Ecclesia, aliud sunt capellæ in Ecclesia existentes.*
11 *Ex constructione Ecclesiæ, an, & quale jus patronatus acquiratur in Ecclesia Regulari.*
12 *Quando acquiratur jus patronatus ex readificatione Ecclesiæ, quæ jam existebat.*
13 *Et quid requiratur ad eundem effectum.*
14 *De improbabilitate patiendi servitutem Ecclesiæ liberæ.*
15 *Concessio Apostolica super readificatione quid operetur.*
16 *Patronus non est dominus Ecclesiæ, neque de ea disponere potest, aut in ejus bonis se ingerere.*

DISC. XL.

1 ANtiqua est tradito à pia populi continuata credulitate, ac devotione, ac à plerisque adminiculis comprobata, quod de anno 524. sedente Joanne primo sub Imperio Justini senioris, Theodorico Ariano Gothorum Rege notabilem Italiæ partem occupante, ejusque Regium titulum sibi usurpante, dum in Urbe magna pestilentia grassaretur, sub die 17. Julii, per manus Angelorum dicto Joannis Pontifici tradita fuerit venerabilis, & miraculosa imago S. Mariæ in Porticu, ita nuncupata, ex eo, quod id contigerit in domibus Gallæ matronæ Romanæ, quam Ecclesia tanquam sanctam veneratur, existentibus in porticu theatri Marcelli, in cujus ruinarum parte hodie constructum cernitur conspicuum palatium Sabellorum Principum Albani; Cùmque prope dictam Ecclesiam constructum esset Hospitale, quod tractu temporis unitum fuit alteri Hospitali Consolationis, hinc proindè, incertum est ex quo titulo, vel principio, hujus Hospitalis Custodes, curam habere consueverunt dictæ imaginis, ejusque cultus, & venerationis, claves etiam retinendo tabernaculi, in qua illa servatur; Cùmque Ecclesia prædicta, quæ est una ex titulis diaconalibus Cardinalium, esset Collegiata, & parochialis, ejus tamen redditus ex temporum injuria nimis diminuti essent, Hinc propterea Cardinali titulari consentiente, Clemens VIII. de anno 1601. dicto Collegio suppresso, eam concessit Congregationi presbyterorum nuncupatæ *Matris Dei*, vulgò *Ducissæ*, inter quam & Custodes prædictos diversis temporibus variæ exortæ fuerunt controversiæ super dictæ Sacræ imaginis custodia, mediante retentione clavium, & super cultu certis anni temporibus, & solemnitatibus, Atque re delata ad Sac. Congregationem visitationis Apostolicæ, prodiit resolutio dictis Custodibus favorabilis; ad ipsos scilicet, privativè ad dictos PP. spectare dictæ imaginis custodiam, & clavium retentionem, ac etiam cultum in octo anni temporibus, ut plurimum in ejusdem B. V. solemnitatibus.

Et quoniam eadem traditio præbet, quod ipsa die apparitionis dictæ imaginis miraculosè pestilentia cessavit, quodque idem ob devotionem populi erga eandem, pluries in consimili Dei flagello sequutum esset; Idcircò Urbe graviter dictum flagellum patiente de anno 1657. Populus Romanus decrevit ex voto, publico ære dictam imaginem in decentiori loco constituere. In cujus voti executionem, ex Alexandri VII. tunc regnantis decreto translata fuit in vicinam Ecclesiam *Sanctæ Mariæ in Campitello*, ab eadem Congregatione Lucensi possessam, ac ab ea sub Paulo V. ex integro constructam, sub ea lege, quod PP. dictæ Congregationis in priori domo *Porticus* viventes, ad istam *Campitelli* transferri deberent, itaut una magis conspicua, & numerosa domus constitueretur; quodque ista Ecclesia in ampliorem structuram reducenda utramque nuncupationem, seu intitulationem habere deberet, *Sanctæ Mariæ in Porticu, & in Campitello*, quæ propterea ex integro cum magnifica structura readificata fuit, partim ex pecuniis à Populo Romano in præfati voti implementum erogatis in summa scutorum circiter 30. m. partim verò ex pecuniis ejusdem Congregationis, sive aliorum devotorum, & benefactorum in totidem circiter, cum summa ex voto, ut supra destinata, cœptæ structuræ non responderet, antiqua Ecclesia assumeret titulum *Sanctæ Gallæ*; Quibus ita sequutis, Custodes Consolationis prætendere cœperunt invitis dictis PP. ad eorum dominium ac liberam dispositionem habere unum ex duobus choris existentibus à lateribus Altaris majoris; Agnoscentes autem à se ipsis & ex propria facultate id prætendere non posse, recursum habuerunt ad Populum, quem ex dicta readificatione, patronum præsupposuerunt, atque ab eo reportarunt dicti chori, vel situs concessionem, quam à Summo Pontifice Clemente IX. Regnante confirmari curarunt, deputato pro literarum Apostolicarum desuper expeditarum executione qualificato Cardinali, coram quo assumpta disputatione.

Scribentes pro Custodibus procedebant cum terminis generalibus, quos in materia Beneficiali quotidianos habemus super executione literis Apostolicis concedenda, ex plenè collectis *dec.* 31. *num.* 1. *part.* 1. *recent. & passim*, deducendo etiam dictæ concessionis rationem, quod scilicet, cùm ad præfatos Custodes pertineat imaginis custodia, ac etiam jus illius administrationis, & cultus, ac venerationis cum cantoribus & clericis per eos assumendis, ita jussum & congruum erat concedi ad hunc effectum præfatum chorum, tanquam rem sine qua dicta facultas exerceri non poterat, ex juris propositione, quod ubi aliquid conceditur, concessa censentur omnia ea sine quibus illa concessio effectum sortiri non potest, ne aliàs inanis, ac de vento remaneat, Merlin. *dec.* 610. aliàs *dec.* 253. *p.* 6. *recent. n.* 1. *cum seqq.* & in alii de quibus *supra in Nazarena, sub tit. de jurisd. disc.* 20. atque cum his & similibus generalitatibus procedebatur.

Scribens ego pro dicta Congregatione, illud in primis advertebam, quod literæ Apostolicæ, de quarum executione agebatur non continerent gratiam ex integro, seu concessionem Pontificiam cum ejus absoluta & suprema potestate tollendi jus tertii, dum id in literis non legebatur, & in dubio non est præsumendum, quoniam non præsumitur Principem velle tollere jus tertii, eique præjudicare, nisi expressè dicatur *ad text. in l.* 2. §. *Prætor ait, ff. ne quid in loco publico, ubi communiter scribentes, de quibus* Gomes *super regul. de jure tertio quæsito non tollen. q.* 1. Gabr. *eod. tit. de jure tertio quæsit. non tollen. concl.* 1. *cum seqq. cum concor. collect.* per Adden. *ad dec.* 666. *n.* 70. *cum seqq. p.* 4. *rec. tom.* 3. & habetur frequenter *sub tit. de serv.* super concessionibus quæ per Principem fiant de locis publicis ad materiam *d. text. in* §. *Prætor ait*; Quod si de plano procedit in quocumque Principe, multò magis in Summo Pontifice, qui per dictam regulam expressè profiteretur per ejus gratias non tollere jus tertii, nisi expressè dicatur cum speciali derogatione dictæ regulæ, quoties non agatur de gratiis pernecessè, & de sui natura præjudicialibus, ex collectis per Burat. & Adden. *dec.* 576. Rot. *decis.* 11. *p.* 6. *rec.* apud Rojas *dec.* 336. *cum aliis collectis* per Adden.

ad

ad dec.2. par.3. recent. ex num.260. ad fin. & habetur supra in Messanen. erectionis Collegiatæ, disc.9. & in aliis hoc eodem tit.

5 Continent enim dictæ literæ simplicem confirmationem concessionis factæ per Populum, & sic cum præsupposito, quod Populo prædicto competeret jus faciendi dictam concessionem tanquam de re sua removendo solum obstaculum, quod militare posset circa potestatem Conservatorum & Populi, seu consilii faciendi concessionem prædictam, sive ad effectum illam reddendi firmam & irrevocabilem, ne Conservatores successores, & consilium possent illam retractare; De natura siquidem confirmationis est nihil addere confirmato, neque ejus naturam, vel qualitatem alterare, aut dare plusquam in actu confirmato contineatur, 6 Greg. *dec.159. n.4. dec.164. n.8. & dec.267. n.1.* Rot. *dec.219. n.1 p.7. rec. dec.293. n.13. p.11.* & habetur *sub tit. de feudis, disc.4. & 5. & 60. & alibi*, cum sit principium absolutum, quod habemus quotidianum in materia Ægidianæ, ac statutorum Urbis; Et in specie quod confirmatio intelligatur sine præjudicio tertii, Greg. *d. dec.164. n. fin.*

7 Quare puncti decisionem pendere dicebam à potestate Populi concedentis, an scilicet & quale jus haberet, quoniam si talis potestas non competeret, confirmatio Apostolica ad nihilum deserviebat, dum non continebat verba talia, quod importare possent novam concessionem, juxta terminos *text. in cap.1. de transact. ubi scribentes*, de quibus *d. tit. de feud. disc.4. & 5. & alibi.*

Pro methodica verò inspectione dictæ potestatis, in duos punctus quæstionem distinguebam, unam super sacra imagine, ac jure proprio ipsorum Custodum, & alteram super ipsa Ecclesia, ejusque singulis partibus, & membris, & quale jus Populo in ea competeret.

Quoad primum, quamvis ex dicto decreto S. Cong. visitationis declaratum esset dictis custodibus competere retentionem clavium tabernaculi, in quo Sacra imago asservatur, nec non facultatem conducendi clericos & cantores pro canendis laudibus, aliisque consuetis solemnitatibus explicandis; Attamen id nunquam importare potest dominium, quod in hujusmodi rebus ecclesiasticis & spiritualibus non datur in laicis, qui sunt eorum incapaces, *cap. causam quæ, c. sacrosanctæ, & cap. massana, de elect. ubi glos. & DD. cap. nullus 16. q.7. cum concord.* per Genuen. *in praxi Curiæ Archiep. Neapol. cap.41. n.22.* Et in specialibus terminis habendi claves sacrarum reliquiarum, earumque aliquam administrationem, tanquam absolutum supponitur per Andreol. accrrium defensorem laicorum & Magistratus Civitatis, *controv. 381. n.1. & per tot.* & advertitur supra, *hoc eodem tit. disc.12.* Ac habemus in materia capellarum & sepulchrorum, quoniam licet in laicis detur dominium, adeout sint in commercio, quinimò veniant in concursu creditorum, *ut in specie* habetur apud Rovit. *cons.75. lib.2.* Attamen id percutit earmenta & materialia, non tamen ipsum jus spirituale circa quod id importat quamdam simplicem administrationem, sive honorificam præeminentiam, nunquam tamen dominium.

Et nihilominus, quicquid hoc jus importaret, id respicit 10 ipsam imaginem, ejusque custodiam, & cultum, & administrationem, quod nil commune habet cum domino Ecclesiæ, ejusque partibus, nam aliud est Ecclesia, aliud verò sunt capellæ in eadem Ecclesia existentes, ut *dec.247. n.9. par.7. rec.* ex Abb. Cardinali *& aliis in cap. fin. de jurepatr.* Et quamvis vera sit dicta propositio ex parte Custodum deducta, quod concessa una facultate censentur concessa omnia ea, sine quibus illa effectum sortiri non posset, ac inanis remaneret; Attamen id percutit effectum ne PP. impedire possent cantores & clericos per Custodes assumendos, ne laudes canant, aliaque obsequia sacræ imagini congruis & consuetis temporibus præstent, & sic debeant præstare in hoc patientiam modo congruo & decenti, ne aliàs Ecclesiæ servitium, ipsorumque PP. institutum deseratur, vel impediatur; Non inde tamen modo aliquo inferri potest ad facultatem habendi aliquam partem, vel membrum Ecclesiæ in dominio privativè ad ipsius Ecclesiæ Rectorem, vel Prælatum, cujus loco isti PP. successerunt, ejusque jura obtinent, unde quoad jus ipsorum Custodum ex persona propria, res videbatur plana, ita etiam per eos agnita, dum de proprio jure diffidentes, à Populo tanquam Patrono concessionem obtinere curarunt.

Quo verò ad alterum punctum, seu inspectionem super juribus Populi dictam concessionem facientis, quamvis ego admitterem, quod etiam in Ecclesiis regularibus per constructionem Ecclesiæ acquiratur juspatronatus honorificum, quoniam concluso, ut in Ecclesiis Regularium illud non acquiratur, nisi ex privilegio in limine, procedit ad effectum 11 præsentationis, vel electionis, non autem ad alios effectus, præsertim honorificos, ex deductis pes Cavaler. *dec.265.321, 336. & 445.* Buratt. & Add. *dec.1. dec.593. n.6. & 210. nu.11. p.5. rec. & frequenter*; Attamen in præsenti non agebatur de nova constructione Ecclesiæ, quæ jam aderat in meliorem structuram redacta, & quamvis talis reductio non importaret simplicem restaurationem, sed haberet speciem novæ constructionis ex integro præxia totali demolitione Ecclesiæ antiquæ, itaut nova indigeret consecratione, juxta distinctionem, de qua apud Bur. *dec.931. nu.7. ubi adden. lit.C.* 12 *cum concord. ibid. deductis*, attamen id procederet, quando hæc reædificatio habens absque dubio consensum Papæ, qui Ordinarii etiam partes in Urbe implet, ac Rectoris cujus partes implebant dicti PP. facta ex integro, ac totu sumptu ipsius Populi, qui dici posset fundator, seu reædificator, Secus autem in præsenti, dum in parte tantum contribuerat, pro alia verò parte forsan major constructio facta erat cum antiquæ Ecclesiæ cementis, nec non ipsius Congregationis sumptu, sive aliorum partiesularium devotorum oblationibus, & eleemosynis, quo casu nemo dicitur patronus, sed omnes sunt benefactores, ubi præsertim expressè non est actum de acquirendo juspatronatus, ut etiam habemus in augmento dotis, ex deduct. per Lotter. *de benef. lib.2. q.8. n.* 13 *33. & seqq.* Rot. *dec.568. par.4. rec. dec.137.* post Vivian. *cum aliis supra in Papien. visitationis Hospitali, sub tit. de jurisdic. disc.41.* Potissimè verò stantibus particularibus factis circumstantis, quod scilicet, ob suppressionem dictæ alterius domus, ista extitura erat unica, & forte caput totius Congregationis cum residentia Generalis, aliorumque Superiorum, ideoque cum jam adesset Ecclesia, quæ licet non adeò conspicuæ, competentis tamen structuræ, omninò libera erat, prorsus improbabile est, quod ob aliquam majorem ampliationem, vel meliorem structuram iidem PP. Ecclesiam liberam, ita servam efficere voluissent, atque prædictæ laicorum 14 servituti circa imaginem, ex qua plures inquietudines, & inconvenientia de præterito resultaverant, addere quoque hanc servitutem resultantem ex formali jurepatronatus, vel alia laicorum præeminentia in tota Ecclesia, sed potius probabile est, quod se regulassent cum dicto sacræ scripturæ de Tobia, *Sufficiebat paupertas nostra*, vel cum altero, *Melius est modicum cum quiete &c.*

Constituebatur in contrarium magnum fundamentum, in eo quod totum id Apostolica authoritate Alexandri VII. sequutum esset; Verum id nullius momenti videbatur, quoniam dicta Apostolica authoritas, rectè quidem operativa remanebat circa applicationem voti magis huic Ecclesiæ, quàm alteri pio operi, Sive circa translationem dictæ imaginis ab una Ecclesia ad alteram, cum suppressione, ac respectivè unione dictæ domus Regularis in Porticu, quæ & similia utpotè alienationem importantia sine beneplacito Apostolico fieri non poterant, non indè tamen inferri potest ad tollendum jus tertii, ac inducendam servitutem, aliàs de jure non intrantem.

Omnisque difficultas in proposito cessare videbatur, quoniam posita etiam competentia illius jurispatronatus honorifici, & sic non omninò pleni, quod in Ecclesia regulari sine privilegio Apostolico in limine dari potest, adhuc tamen non resultabat effectus, de quo erat quæstio, quoniam etiam habens juspatronatus plenum ad omnes effectus, etiam illud præsentationis, dici non potest dominus Ecclesiæ, vel ejus partium, & membrorum, itaut de eis disponere possit, quinimò per Sac. Concilium Trid. *sess.22. de reform. cap.11.* ex mente Sacrorum Canonum, ac dispositione aliorum Conciliorum, sub gravibus pœnis eis interdicatur ne quoquo modo in temporalibus possit se ingerere, Undè propterea ad summum prætendi posset quædam major præeminentia, ut ita Populi Conservatores, vel dicti Custodes à reliquo populo distinguerentur, quod non controvertebatur; Prout neque ex benevolentiæ, & congruentiæ legibus negabatur præstatio opportunæ patientiæ, ut in eisdem choris aliisque partibus iidem Custodes consuetum cultum præstare possent sacræ imagini, ejusque solitas solemnitates explicare, sed punctus erat in dominio, ac jure proprio privativè ad ipsos PP. in propria Ecclesia, super quo, reflectendo etiam ad solam veritatem, improbabilis, malèque fundata videbatur dicta prætensio, negotium tamen adhuc pendet.

NEA-

NEAPOLITANA PRÆEMINENTIARUM,
PRO PRIMICERIO ECCLESIÆ
METROPOLITANÆ,
CUM CANONICO EPISCOPO TITULARI.

Casus disputatus in Sac. Congregatione Rituum, & resolutus ut infra.

An Canonicus, qui accidentaliter sit Episcopus Titularis, debeat præcedere primam Dignitatem, sive primum Canonicum, ac facere functiones ad ipsum pertinentes, majoresque habere prerogativas, & honorificentias, quàm alii Canonici; Et incidenter de lucro distributionum, quando interveniat in Sede Canonicali tanquam Canonicus.

SUMMARIUM.

1 *Facti series.*
2 *An in Capitulo Neapolitano adsint Dignitates.*
3 *De consuetudine Basilicarum Urbis; Et an Episcopus Canonicus sedens in Capitulo occupet locum digniorem.*
4 *De honorificentiis Episcopi sedentis in Choro cum Canonicis.*
5 *De distinctione an sit Episcopus actualis Ecclesiæ, vel solum Titularis.*
6 *Quod in Basilicis Urbis id proveniat ex consuetudine.*
7 *Consuetudini non datur extensio.*
8 *An Canonicus interveniens in Choro, vel in Ecclesia non in habitu Canonicali, sed diverso, lucretur fructus, & distributiones.*
9 *Quid de illo Canonico, qui sit Vicarius generalis.*
10 *De eodem, de quo nu.3. & 6.*
11 *De rationibus, quas prima dignitas, vel primus in Capitulo, faciat primarias functiones, atque omnes præcedat.*
12 *De duplici specie primatus in Capitulo.*
13 *Quod occupans primum locum dicatur dignitas.*
14 *Quod Vicarius generalis non possit facere primarias functiones.*
15 *De eodem, de quo n.11.*
16 *Nullus ex membris Collegii præcedit Decanum, seu primum, & de ratione.*
17 *De ratione consuetudinis Urbis, de qua num.3. & 6.*
18 *De Vicario Capitulari, ut non præcedat primam dignitatem, sive Decanum.*

DISC. XLI.

1 Effectus unus ex Canonicis Ecclesiæ Neapolitanæ Episcopus Titularis in partibus Infidelium, cum retentione Canonicatus, incudita Parte obtinuit *sub die 5. Decemb.* 1672. declarari per Sacram Congregationem Rituum, ut juxta praxim trium Basilicarum Patriarchalium Urbis, & præsertim illam S. Petri, in qua id frequentius contingit, obtinere deberet primum locum in choro, & intonare primam antiphonam, supra Primicerium, qui in eo Capitulo hunc primum locum occupat; Quare habito per Primicerium recursu ad eamdem Congregationem, assumptaque desuper disputatione *sub die 6. Maji* 1673. perstitum fuit in decisis; Atque ex hoc dictus Episcopus audacior effectus, plures alias excitavit prætensiones; Primò nempè majorem thurificationem cum uno scilicet ictu supra alios; Secundò retentionem pulvinaris, quando sedet in choro, ut ita ob dignitatem Episcopalem ab aliis distinguatur; Tertiò ad ipsum quoque pertinere primarias, ac pontificales functiones absente, vel impedito Archiepiscopo, sive alias, quæ ipso quoque præsente, ad primum, & digniorem de Capitulo spectarent; Quartò pariter ad ipsum spectare convocationem Capituli, atque vota exquirere, omniaque alia agere, quæ ad primum, ac digniorem de Capitulo pertinent; Et quintò, stante consuetudine illius Civitatis, quod Archiepiscopo solemniter celebranti, vel assistenti, solent in quodam honorifico banco pro obsequio, assistentiam præstare illi Archiepiscopi, & Episcopi, sive actuales, sive titulares, qui etiam accidentaliter, & ad tempus, in ea Civitate moram trahant, ac etiam Proregi in regia Capella quandoque assistere solent, ut huic Episcopo, & Canonico cum aliis Episcopis in dicto banco assistenti, deberentur fructus, & distributiones; Quare Primicerius adiens eamdem Sac. Congregationem sub die 12. Augusti 1673. obtinuit in omnibus quatuor punctis declarationes negativas favorabiles, & quoad quintum responsum fuit lucrari fructus.

Quia verò in decretis desuper editis, Primicerius enunciabatur Prima dignitas, hinc Capitulum id ægrè ferendo ob 2 prætensionem, de qua inter antiquiores apud Grammatic. *dec.* 64. & inter moderniores apud Pirr. Corrad. ejusdem Ecclesiæ Canonicum *in præx. dispensat. cap.3. n.15.* quod in eo capitulo nullæ adessent Dignitates, sed omnes essent æque Canonici, cum ea ordinum, vel classium distributione, de qua *sub tit. de Canon. disc.2.* una cum dicto Canonico Episcopo adversus prædictas resolutiones audiri obtinuit, assumptaque desuper formali disputatione cum Advocatis, & Procuratoribus *sub die 13. Aprilis* 1674. perstitum fuit in decisis, declarando, ut in illa resolutione intelligeretur de fructibus & non de distributionibus, & remittendo ad Rotam punctum, an Primicerius esset dignitas, stante quod ab antiquo in eo Tribunali ista causa pendet, ex relatis apud Bich. *dec.312. repetit. dec.99. part.10. rec.*

Duæ itaque fuerunt inspectiones, ac separatæ disputationes; Prior scilicet super digniori loco in choro, & prima antiphona juxta dictas priores resolutiones favore Canonici Episcopi proditas, & posterior super dictis aliis punctis, super quibus è converso contra eum resolutum fuit.

Quatenus itaque pertinet ad hanc posteriorem, quæ ob assistentiam Capituli acrior fuit, distinguendo punctos; Primi duo super magis honorifica thurificatione, & super magis honorifico tractatu cum retentione pulvinaris, non pertinebant solùm Primicerium, sed omnes Canonicos, dum æquales sunt hujusmodi tractatus, absque differentia inter primum, & ultimum; Arque hinc aliquam mihi inferebat admirationem adeò qualificati Capituli simplicitas, quod in hac parte præfato Canonico assistentiam ac fomentum præstaret.

Nimium verò plana fuit resolutio negativa ob eamdem 3 praxim Ecclesiæ Sancti Petri, aliarumque Basilicarum Urbis, cum qua in priori disputatione super digniori sede in Choro processum fuerat, quoniam cum de tempore hujus disputationis in dicta Vaticana Basilica, plures Canonici in Episcopali, & Archiepiscopali dignitate consimili titulari constituti essent, quinimò eorum unus in altera longè majori, atque omnium in Prælatitia sphæra prima Patriarchæ Constantinopolitani; Attamen omnium æqualis est thurificatio, neque dictus magis honorificus tractatus conceditur.

Et meritò quidem, quoniam excepta differentia habitus, quę ex consuetudine permittitur, ut scilicet constituti in dignitate Episcopali non interveniant in habitu Canonicali, sed in altero Prælatitio, in reliquis considerentur omnes æqualiter tanquam Canonici; Si etenim in ejusdem Ecclesię Episcopo, qui est caput, & superior aliorum, habemus, quod quando interveniret in capitulo, tanquam Canonicus, consideratur tanquam talis discretus ab Episcopo, ideoque habet votum aliis Canonicis æquale, ex deductis *sub tit. de benefic. disc.30.* ubi de distinctione actuum, quos Episcopus gerat tanquam Episcopus, & eorum quos gerat tanquam Canonicus, & unus ex capitularibus, multò magis in his Episcopis Titularibus.

Et quamvis Scribentes pro dicto Canonico Episcopo de- 4 ducerent praxim Ecclesiarum Hispaniæ, de qua in eadem Congregatione de recenti actum fuerat occasione controversiæ inter Dignitates, & Canonicos Ecclesiæ Majoricensis, & de qua habetur actum *in Miscell. Eccles. disc.39.* quod scilicet Episcopus, quamvis sedeat in Choro in prima sede, aliis æqualis in figura primi Canonici, vel primę dignitatis obtinet tamen utrumque honorificum tractatum, tam circa majorem thurificationem, quàm circa retentionem pulvinaris, ac etiam ornamentum sedis cum quodam panno; Ut etiam in Italia practicatur, quando in hebdomada majori, vel in commemoratione universali defunctorum, aliisque similibus functionibus, Episcopus non assistat in Throno, sed in Choro, si in eo non adsit (ut in plerisque Ecclesiis adest) ejus singularis aliis dignior, magisque elevata sedes, quam ipso absente nemo occupet.

Attamen dicebam, quod in eo casu longè major est ratio 5 cùm ille Episcopus sit superior, & caput, ideoque ratione prælaturæ, ac superioritatis, aliquam majorem habere debet præeminentiam: Idque etiam in ipsa Urbe praxis docet in præfatis Basilicis Patriarchalibus, & præsertim in Vaticana, quando intervenit in choro Cardinalis Archipresbyter, qui est prima dignitas, & Prælatus, ac Superior; Secus autem inter Concanonicos æqualiter subditos, idem, vel coæqua-